

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE KANSER İSTATİSTİKLERİ 2019

ANKARA 2025

Bu eser; T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü (Kanser Dairesi Başkanlığı) tarafından hazırlanmıştır. Her türlü yayın hakkı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne aittir. Kaynak gösterilmeden kısmen dahi olsa alıntı yapılamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Şuayıp BİRİNCİ
Doç. Dr. Muhammed Emin DEMİRKOL
Uzm. Dr. Hamit Harun BAĞCI

YAZARLAR

Dr. Murat TÜRKYILMAZ
Dr. Emel ÖZDEMİR ŞAHİN
Sağlık Uzm. Selin DÜNDAR
T. Tek. Aysun KAVAK ERGÜN
Ebe Arzu SEVİNÇ
T. Tek. Semra TÜTÜNCÜ

YAYIN KOORDİNATÖRLERİ

Doç. Dr. Muhammed Emin DEMİRKOL
Uzm. Dr. Hamit Harun BAĞCI
Doç. Dr. M. Erdem ALAGÜNEY
Doç. Dr. Süleyman ÖZSARI
Doç. Dr. Mehmet Enes GÖKLER
Dr. Burak ŞENTÜRK
Dr. Murat TÜRKYILMAZ
Dr. Fahriye ÜNLÜ
İsmet DEDE
Uzm. Dr. Y. Hakan AYDOĞMUŞ
Prof. Dr. Sultan ESER
Prof. Dr. Saadettin KILIÇKAP
Prof. Dr. Gül ERGÖR
Prof. Dr. Mutlu HAYRAN
Prof. Dr. M. Tezer KUTLUK
Prof. Dr. Serdar ÖZKÖK
Prof. Dr. Bülent YALÇIN
Prof. Dr. Şuayıp YALÇIN
Prof. Dr. H. Nur OLGUN
Prof. Dr. M. Faruk KÖSE
Prof. Dr. Nejat ÖZGÜL
Prof. Dr. Alp USUBÜTÜN
Prof. Dr. Bülent ZÜLFİKAR
Prof. Dr. Ahmet Serdar KARACA
Prof. Dr. Rejin KEBUDİ
Prof. Dr. Mehmet Ali GÜLÇELİK

GRAFİK TASARIM

Görkem ÖZÇELİK

TEŞEKKÜR

ANKARA KANSER KAYIT MERKEZİ

ASUMAN TEZEL KAHRAMAN, İSKENDER KÖG, OKAN CEYLAN, GÜLEDAL BOZTAŞ, BUKET ÖZBEY, BAHAR TÖRE, CEMİLE ATAK KÖKSALDI, NESİBE CANAN, GÜLTEN BALTAŞ, HALE SAVAŞ, BURHAN KÜÇÜKDOĞRU, BETÜL COŞKUN DEMİRTOKA, YASEMİN ATEŞ, EBRU ÇEVİK, NİLGÜN GÜLŞEN, AYŞE GİZEM BULUT, LEVENT YAĞMUR

ANTALYA KANSER KAYIT MERKEZİ

HÜLYA KARAKILINÇ, DERYA AKGÜL KANALICI, ÖZLEM GÖKTEPE, SONGÜL ÇATALBAŞ, GÜLŞEN AKSOY, GÜLŞEN KURT, AYLA KARACA, NURTEN KUTLU, HAMİDE TÜFEKÇİ, ASLI ZAMAN AKBAYIR, MÜRUVET ARTUK UÇAR, NURETTİN YÜCEL, EMİNE GEÇGÜN, FATİH KAYA, ÜMMÜ ÖNVER, EMEK SEVİM ÖNAL, RUKİYE ÖZ, ÜLKÜ SEVİMLER, TUBA PEKGÖZ, SİNEM KAZANCIOĞLU, NİHAL AYDEMİR

BURSA KANSER KAYIT MERKEZİ

TÜLAY KÖSE, VİLDAN DÜZGÜN, YASEMİN DURGUT, HÜLYA ÇEVİK, GÜLCAN KILINÇ SEMERCİ, MELİN KIRBIYIK, SELAHATTİN ALAN, EMİNE AKAN, SEMRA YILMAZ, AYŞE AĞIRMAN, NURSEVEN AŞCI, NURSEL BAĞDATLI, GÜLDENİZ PINAR, NADİRE ERDURAN ZEYBEK, GÜLAY ERBASAN, AZİME BOĞA ÇELİK, HEDİYE KORKMAZ, METİN ÜSTÜN, NAZAN YURT

EDİRNE KANSER KAYIT MERKEZİ

ÜMİT AKIN, TİJEN ÖZTÜRK TAŞKIN, REMZİYE AKIN, ZÜLFİYE YAZICI, ESRA AYDOĞDU, BAHAR KAYALI, BURCU BOZKURT, GÜLBİYE ÖZGÜR, YELDA KARABAŞ

ERZURUM KANSER KAYIT MERKEZİ

EMİNE FÜSUN KARAŞAHİN, DUYGU HAS, TAYYAR ÇELİK, MURAT AKÇAY, ZEYNEP ALBAYRAK, DİLAY FUNDA YAZICI

ESKİŞEHİR KANSER KAYIT MERKEZİ.

BELGİN KURNALI, NİLÜFER KARAGÖZ, EMEL HANCI (DURAN), GÜLAY DOKUYUCU, AYNUR CEYLAN

GAZİANTEP KANSER KAYIT MERKEZİ

DERYA BAĞCI, HATİCE GÜL İNCİLİ, FATMA AKGÖLLÜ, EBRU KAYA, ÖZGÜL KIVANÇ ÇERİ, SAMET OĞUR, SUNA GÜRSEL, ZEYNEP İLASLAN, AYŞE ŞAN, HÜLYA KUTLU, PINAR AYDIN, MERYEM AY, ZELİHA HİLAL KAÇIRAN, YETER MEHTAP SÖNMEZ

İSTANBUL KANSER KAYIT MERKEZİ

ŞENİZ KAVAK, FULYA AK YILDIZ, SEMA KARA, HABİBE DEMİRCİOĞLU, GÜLSEREN BASKIN, MİNE KADIOĞLU, TEKİN ULUDAĞ, ŞERİFE PEKER, CANAN ORUÇOĞLU, CANAN KARA, KEBİRE KÜLÇECİ, GÜLER SAĞIR, MEVLÜT ÖZTÜRK, MÜZEYYEN BACAĞSIZ, FATMA ŞAHİN, HATİCE ERDÖNMEZ, FATMA ÖZKAN, GÜLTEN ARGINDOĞAN, AYSEL TANRIVERDİ, ELİF DİL, AYŞENUR FIRTINA ÇELİK, RÜMEYSA KARGI

İZMİR KANSER KAYIT MERKEZİ

ÜMİT ALTINTIĞ, MUSTAFA SAVAŞ, İ. CANKUT YAKUT, HURİYE KARAZ ADİFE KOÇ, AYDA YİĞİT, BAŞAK AKCA, BERATİYE PAMUK KARAÇELİK, BERNA İŞİK, BİRCAN DEMİRYÜREK, DİLEK ÇAĞIL, EMEL DALMIZRAK, FATMA KARAASLAN, FITNET BADARI, GÖNÜL ERCAN, GÜLTEN NALBANTOĞLU, HACER ÜNDEY, HATİCE GÖZMEN, HÜLYA ELİBOL, MURAT AKBULUT, NARİN DEMİR, NESLİHAN ÇINAR, ÖMER KARACA, RAZİYE KATIRCI, SEMA EKİNCİ ÖKTEM, SEVGİ KÖSE, SIDIKA COŞKUN, ŞENAY METE, ŞEYDA NUR TEKCAN, TÜLAY YÜKSEL, YELDA ÖZCAN, YELİZ PEKDOĞAN, Z. ASLI TURHAN

KOCAELİ KANSER KAYIT MERKEZİ

EBRU KARACA, YASEMİN DEMİREL, PERİHAN SEVİLMİŞ, SİBEL ŞİRANUN, GÜLDANE SANCAK, AYŞE MURAT, ŞENAY ÜSKÜL, NURCAN VURAL, AYNUR ZEYBEK ÇELİKÖZ, EMİNE AYGÜN, ÖZNUR DEMİR, OSMAN AYAŞ, KADRİYE LEVENT, GÜLAY KARATAŞ, KADRİYE ÜNAL

MALATYA KANSER KAYIT MERKEZİ

PERİHAN KARAMAN, FERHAN ÇINAR, YASEMİN UYGAN, AHMET AZDEMİR, CAFER TOPÇU ÖZ MUSTAFA ATILAN, HARUN KURT, RUKİYE BAĞRIYANIK, GÜLAY YETER

MERSİN KANSER KAYIT MERKEZİ

EMİNE SAKAR, SAADET KIVANÇ, GÜLSÜM AĞAÇE, EMEL ATCI, GÜLTEN TÜRKİYILMAZ, MEDİNE GÖKÇEL YELİZ ATICI, KIYMET ÖZDEMİR, ŞEMİNE YILDIRIM, NAİME ÇALIŞKAN, AYŞE YAZGAN, MERYEM BOZKURT, SIDIKA ATEŞ, AYŞE HALAYUT, ARZU CİCİ ACAR, MUSTAFA TERCAN, BURCU KINAY, NİGAR PAMUK, MÜGE GÜRSES, ESRA GÜNDÜZ, BERNA GEDİK, HALUK KOÇAK, AYLA DEMİR, ÜLKÜ YILDIRIM, NAZIM ARDUÇ, TUĞBA AKCEVİZ, ŞENGÜL YENER, EMEL TOKATLI

SAMSUN KANSER KAYIT MERKEZİ

ELİF ÖZKAYA, MERVE ALTINIŞIK, YAŞAR ÇAVUŞOĞLU, SEYHAN GÜVEN, NURTEN MEYDAN YILDIRIM, GÜLNAZ KAPLAN BAŞ, AZİZE ŞANLI BAYRAM, ÜNZİLE SONNUR ÖZTÜRK, AYLA ALTUN, SEMA ELİKARA, NEVZAT BAKAN, BELGİN UÇAR, ELİF GÜNALP

TRABZON KANSER KAYIT MERKEZİ

NURŞEN ÜÇÜNCÜ, AYŞE TÜRKKÖYLÜ, MELEK ERDEN, NAZAN KALAY, AYŞE MUHCU, NEJLA KURT, HANİM BEKTAŞ, ERDAL AYDIN, ZAFER ÖZKAN, HAYRİ YAPICI, ÖZGÜL ÖZBAYRAK, MELEK BOĞALI YILDIZ, RIFAT GENÇ, FATMA YANIK

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	v
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi
TABLolar DİZİNİ	viii
KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
2. VERİ KAYNAĞI VE METODOLOJİ	2
2.1. Türkiye Nüfus Yapısı ve Ölüm İstatistikleri.....	2
2.2. Türkiye Kanser Kayıtlılığının Tarihsel Gelişimi ve Veri Toplama Metodolojisi	6
3. VERİ KALİTESİ.....	10
3.1. Tamlık Kontrolü	11
3.2. Geçerlilik	14
3.3. Zamanındalık	14
4. 2019 YILI VERİLERİ.....	15
4.1. 2019 Yılı İlk 10 Kanser (Yaşa Standardize Hız/ 100.000 kişide).....	18
4.2. Tüm Yaş Grupları (Yüzde).....	18
4.3. Çocukluk Çağı Kanserleri (Yüzde).....	19
4.4. 15-19 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde)	19
4.5. 15-24 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde)	20
4.6. 25-49 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde)	20
4.7. 50-69 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde)	21
4.8. 70 Yaş ve Üzeri Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde).....	21
4.9. Bazı Kanser Türlerinin Yaşa Özel Hızları	22
4.10. Ulusal Tarama Programında Yer Alan Kanserlerin Yaşa Özel Hızları.....	23
4.11. Bazı Kanserlerin Histolojik Tip Dağılımları.....	24
4.12. Bazı Kanser Türlerinin Evre Dağılımları	26
4.13. 2015-2019 Serisi.....	26
4.14. 2015-2019 Yılları Yaşa Standardize Kanser Hızları.....	29
4.15. Ulusal Tarama Programında Yer Alan Kanserlerin 2015-2019 Yılları Arasındaki Yaşa Standardize Hızları	30
4.16. Beyin, Meninksler ve Merkezi Sinir Sistemi Kanserleri.....	31
4.17. Çocukluk Çağı Kanserleri.....	32
5. DÜNYA KANSER İSTATİSTİKLERİNDE TÜRKİYE’NİN DURUMU	33
6. SONUÇ	36
7. KAYNAKLAR.....	38

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Türkiye Nüfus Piramitleri	4
Şekil 2. Ölüm Bildirim Sistemi İş Akış Şeması	6
Şekil 3. Türkiye Kanser İstatistikleri Raporunda Yer Alan Kanser Kayıt Merkezleri ve Referans Tarihleri.....	7
Şekil 4. İllerde Aktif Kanser Kayıtcılığı İş Akış Şeması.....	8
Şekil 5. Türkiye’de Histolojik Doğrulaması (HD) ve Yalnız Ölüm Bildirimi (YÖB) Olan Vakaların Tüm Kanser Vakaları İçindeki Yüzde Dağılımı, 2015-2019	12
Şekil 6. Türkiye’de Kanser Kayıt Merkezlerinin Cinsiyete Göre Kanser Yaşa Standardize İnsidanslarının Yıllara Göre Değişimi, 2015-2019	12
Şekil 7. Cinsiyete Göre En Sık Görülen 10 Kanserın Yaşa Standardize Edilmiş Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)	18
Şekil 8. Tüm Yaş Gruplarında Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	18
Şekil 9. 0-14 Yaş Çocuklarda Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	19
Şekil 10. 15-19 Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	19
Şekil 11. 15-24 Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	20
Şekil 12. 25-49 Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	20
Şekil 13. 50-69 Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	21
Şekil 14. 70 Yaş ve Üzeri Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	21
Şekil 15. Erkeklerde En Sık Görülen Kanserlerin Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	22
Şekil 16. Kadınlarda En Sık Görülen Kanserlerin Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	22
Şekil 17a. Meme Kanseri Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)	23
Şekil 17b. Serviks Kanseri Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)	23
Şekil 17c. Kolorektal Kanserler Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)	23
Şekil 18. En sık görülen kanserlerin tanı sırasındaki SEER özet evre dağılımları; SEER 01 Lokalize, SEER 02, 03, 04, 05 Bölgesel, SEER 07 Uzak organ tutulumu.....	26
Şekil 19. Tüm Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)	29

Şekil 20. ICD-10 C00-96 Kodlu Kanserlerin (melanom olmayan deri kanserleri hariç) Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide).....	29
Şekil 21. Kolorektal Kanserin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) 30	
Şekil 22. Kadınlarda Görülen Meme Kanserinin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) 30	
Şekil 23. Kadınlarda Görülen Serviks Kanserinin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) 31	
Şekil 24. Beyin, Meninksler ve Merkezi Sinir Sistemi Kanserlerinin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)	31
Şekil 25. 0-14 Yaş Erkek Çocuklarında Bazı Çocukluk Çağı Kanserlerinin Yıllara Göre Yaşa Standardize Hızları (Dünya Standart Nüfusu, 1.000.000 Kişide) (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019)	32
Şekil 26. 0-14 Yaş Kız Çocuklarında Bazı Çocukluk Çağı Kanserlerinin Yıllara Göre Yaşa Standardize Hızları (Dünya Standart Nüfusu, 1.000.000 Kişide) (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019)	32
Şekil 27. 0-14 Yaş Çocuklarında Çocukluk Çağı Kanserlerinin Cinsiyete ve Yıllara Göre Yaşa Standardize Hızları (Dünya Standart Nüfusu, 1.000.000 Kişide) (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019)	33
Şekil 28. Dünya’da Erkeklerde Yaşa Standardize Kanser Hızlarının Dağılımı (100.000 kişide)	33
Şekil 29. Dünya’da Kadınlarda Yaşa Standardize Kanser Hızlarının Dağılımı (100.000 kişide).....	34
Şekil 30. Erkeklerde En Sık Görülen Kanser Türlerinin Coğrafi Dağılımı.....	34
Şekil 31. Kadınlarda En Sık Görülen Kanser Türlerinin Coğrafi Dağılımı	35

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Türkiye Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı (2015-2019) (ADNKS).....	3
Tablo 2. 2019 Yılı Türkiye Nüfusunun Yaş Gruplarına ve Cinsiyetlere Dağılımı	3
Tablo 3. Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı Veri Başlıkları	9
Tablo 4. Türkiye’de Topografilere Göre Kanser Tanı Yöntemlerinin Yüzde Dağılımları (2015-2019)13	
Tablo 5. 2019 Yılı T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanının Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi	14
Tablo 6. Kanserlerin Cinsiyete Göre Vaka Sayısı, Kaba Hız, Yaşa Standardize Edilmiş Hız Dağılımı (YSH), Vaka Sayıları Tahminleri (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)	15
Tablo 7. Erkeklerde Yaşa Özel Kanser Hızlarının Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019) (100.000 Kişide).....	16
Tablo 8. Kadınlarda Yaşa Özel Kanser Hızlarının Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019) (100.000 Kişide).....	17
Tablo 9. Kadın Meme Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	24
Tablo 10. Toraks Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	24
Tablo 11. Tiroid Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	25
Tablo 12. Kolorektal Kanserlerin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019).....	25
Tablo 13. Erkeklerde Görülen Kanserlerin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı,2015- 2019) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)	27
Tablo 14. Kadınlarda Görülen Kanserlerin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)	28
Tablo 15. Erkeklerde En Sık Görülen İlk Beş Kanser Türü ve İnsidansları, (YSH).....	35
Tablo 16. Kadınlarda En Sık Görülen İlk Beş Kanser Türü ve İnsidansları ,(YSH).....	35

KISALTMALAR

ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
CONCORD	Londra Hıfzıssıhha ve Tropikal Tıp Okulu liderliğinde kanser sağ kalımının dünya çapında sürveyansının yapılabilmesi için kurulmuş küresel bir program
GLOBOCAN	Dünyanın birçok ülkesinde ulusal düzeyde, başlıca kanser türlerinin insidansı, mortalitesi ve prevalansı hakkında, ülkelerin geçmiş yıllardaki verileri kullanılarak güncel tahminler sunmak amacıyla oluşturulan proje
HD	Histolojik Doğrulama
IACR	The International Association of Cancer Registries, Uluslararası Kanser Kayıt Merkezleri Birliği
IARC	The International Agency for Research on Cancer, Uluslararası Kanser Araştırma Kurumu
ICD-10	ICD-10 The International Classification of Diseases ver.10, Uluslararası Hastalık Sınıflandırması 10. revizyon
ICD-O	The International Classification of Diseases for Oncology, Uluslararası Hastalık Sınıflandırması-Onkoloji
KKE	Kanser Kayıt Elemanı
MECC	The Middle East Cancer Consortium, Ortadoğu Kanser Konsorsiyumu
MSS	Merkezi Sinir Sistemi
NHL	Non-Hodgkin Lenfoma
OECD	The Organisation for Economic Co-operation and Development, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
SEER	Surveillance Epidemiology and End Results Program, Sürveyans, Epidemiyoloji ve Nihai Sonuçlar Programı, ABD
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UICC	Uluslararası Kanser Kontrol Örgütü
WHO	The World Health Organization, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)
YÖB	Yalnız Ölüm Bildirimi
YSH	Yaşa Standardize Hız

1. GİRİŞ

Kanser hastalığı günümüzde önemli bir halk sağlığı sorunudur ve önlem alınmazsa yakın gelecekte de bu sorunun artarak devam edeceğine dair kuvvetli kanıtlar bulunmaktadır. Kanserle mücadelenin etkinliği, kanser epidemiyolojisinin rolü ile birlikte artacaktır. Kanser istatistiklerinin bilinmesi, kaynakların yerinde kullanılması açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu kapsamda “Türkiye Kanser İstatistikleri Raporu” yıl bazında yayımlanmaktadır.

Dünya Kanser Raporunda, nüfusun artması ve yaşlanması ile birlikte kanser vaka sayısındaki artışın devam edeceği, bu artışın en fazla düşük ve orta gelirli ülkeleri etkileyeceği vurgulanmaktadır (1). Kanser ülkemizde ve dünyada ölüm nedenleri arasında ikinci sırada yer almaktadır. 2022 yılında yaklaşık 10 milyon kişinin ölümüne neden olmuştur. Her altı ölümden birinin kanser nedeniyle olduğu tahmin edilmektedir (2). Ülkemizde de ölüm nedeni olarak kanser, dolaşım sistemi hastalıklarından sonra ikinci sırada yer almakta olup, her 6 ölümden biri kanser nedeniyle gerçekleşmektedir (3).

Kanserlerin oluşumunda %90-95 çevresel, %5-10 genetik faktörlerin etkisi olduğu bilinmektedir (4). Bilinen çevresel nedenlerden ve risk faktörlerinden kaçınılarak kanserlerin en az 3’te 1’inin önlenebileceği, diğer 3’te 1’inin de erken teşhis ve etkin tedavi ile kontrol altına alınabileceği bilinmektedir (5). Tütün kullanımı, yüksek beden kütle indeksi (fazla kilolu ya da şişman olma), yetersiz fiziksel aktivite, alkol kullanımı ve hava kirliliği kanser ve diğer bulaşıcı olmayan hastalıklar için risk faktörleridir. Bazı kronik enfeksiyonlar da kanserler için risk faktörü oluşturmaktadır. 2018 yılında dünya çapında teşhis edilen kanserlerin yaklaşık %13’ü karsinogenik enfeksiyonlara atfedilmiştir. *Helicobacter pylori*, Human papilloma virüs (HPV), Hepatit B virüsü, Hepatit C virüsü, ve Epstein-Barr virüsü bu grup içinde yer almaktadır (6).

Yaşlanma, kanser gelişimi için bir başka temel faktördür. Kanser insidansı, özellikle yaşla birlikte artan risklerin birikmesi ve hücre sel onarım mekanizmalarının kişi yaşlandıkça daha az etkili olmasından dolayı artar.

Kanser yükünün bu hızlı artışı, dünya çapında halk sağlığı ve sağlık sistemleri için bir kriz teşkil etmektedir. Gelecekte kaynakları bol olan ülkeler de dahil olmak üzere birçok ülke için tanı konacak çok sayıdaki kanser hastasının tedavisi ve bakımı (palyatif, destekleyici) için yeterli ödenekleri temin etmek önemli bir sorun olacaktır. Öte yandan tüm kaynak seviyelerinde kanser önleme konusunda başarı şansı bulunmaktadır (7). Günümüzde kanserin %30-50’si önlenebilir. Bu, risk faktörlerinden kaçınma ve mevcut kanıta dayalı önleme stratejilerini uygulama yoluyla başarılabilir. Birçok kanserin iyileşme olasılığı, erken tanı konmuş ve uygun şekilde tedavi edilmişse yüksektir (2).

Hangi bölgede olursa olsun kanserle mücadelede ve kanser hizmetlerinde öncelikler belirlenirken kanser yüküne ve o bölgede yoğun biçimde görülen kanser türlerine dair bilgi esas alınmalıdır (7).

Kanser kayıtçılığı, belirli bir nüfusta ortaya çıkan tüm kanser vakalarıyla ilgili bilgileri toplamak ve bu bilgileri kanserin klinik ve patolojik göstergeleri ile birlikte tam olarak belgelemek işlemlerinin tümüdür. Birbirinden farklı kayıt sistemleri vardır. Bakanlığımızca yürütülen nüfus tabanlı aktif kanser kayıt sisteminin amacı toplumumuzda görülen her kanser olgusu ile ilgili bilgiyi toplamaktır. Bu sistem belirli bir nüfusun kanser insidansını bulmada altın standarttır (8,9).

Kanser kayıtçılığı, kanser yükünün ve coğrafik dağılımlarının belirlenmesinden kanser nedenlerinin anlaşılmasına, nüfus temelli sağ kalım analizlerinden kanserin teşhis, tedavi ve bakım kalitesinin değerlendirilmesine, birtakım yollarla kanser kontrolüne yönelik önemli katkılar sağlamaktadır. Güvenilir kanser kayıt verileri olmazsa kanser kontrolü yanlış yöne kayar ve ulusal kaynaklar boş yere harcanmış olur (9).

Bu raporda; ülkemizde görülen kanserlerin yaşa ve cinsiyete göre görülme sıklıkları, kanser türlerinin dağılımları, son 5 yıl (2015-2019) içerisindeki değişimleri, Ulusal Tarama Programında yer alan kanserlerin yaşa özel hızları ile bazı kanserlerin histolojik tip ve evre dağılımları değerlendirilmiştir. Ayrıca raporda Türkiye ile dünya kanser istatistikleri de karşılaştırılmıştır.

2. VERİ KAYNAĞI VE METODOLOJİ

2.1. Türkiye Nüfus Yapısı ve Ölüm İstatistikleri

Türkiye Nüfus Kayıtları ve Nüfusu

Türkiye’de 2007 yılından önce genel nüfus sayımları yoluyla nüfus bilgisi toplanmıştır. Genel nüfus sayımları her 10 yılda bir sokağa çıkma yasağı ile tek tek hanelerin ziyareti sonucu toplanan verilerin derlenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye nüfus bilgileri 2007 yılından itibaren ise Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile toplanmaya başlanmıştır. ADNKS’nin temeli, her vatandaşa bir “Kimlik Numarası” verilmesine dayanmaktadır. Her Türkiye Cumhuriyeti (T.C.) vatandaşına 28 Ekim 2000 tarihinde tek bir T.C. Kimlik Numarası verilmiş bulunmaktadır. T.C. Kimlik numarası kişisel bilgi içermeyen 11 haneli bir sayıdan oluşmaktadır. ADNKS ise kişilerin yerleşim yerlerine göre nüfus bilgilerinin güncel olarak tutulduğu, T.C. Kimlik Numarasına göre kişiler ile ikamet adreslerinin eşleştirildiği bir kayıt sistemidir. Bu sistem ile daha önce 10 yılda bir gerçekleşen nüfus sayımlarından farklı olarak her an güncel ve net bilgi sağlanmaktadır (10).

Türkiye nüfusu kanser kayıtçılığının başladığı yıllara göre artmış ve nüfus yaşlanmıştır. Kanser kayıtçılığının başladığı 1992 yılından iki yıl önce yapılmış olan genel nüfus sayımında ülkemiz nüfusu 56.473.035 olup, bu sayımda 65 yaş ve üstü yaş grubu toplam nüfusun %4,3’ünü oluşturmuştur (11). Türkiye nüfusu 2019 yılı içinde 83.154.997’ye, 65 yaş ve üstü yaş grubun toplam nüfus içindeki payı ise %9,1’e yükselmiştir. Türkiye nüfusunun 2015-2019 yılları arasındaki değişimi Tablo1’de verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı (2015-2019) (ADNKS)

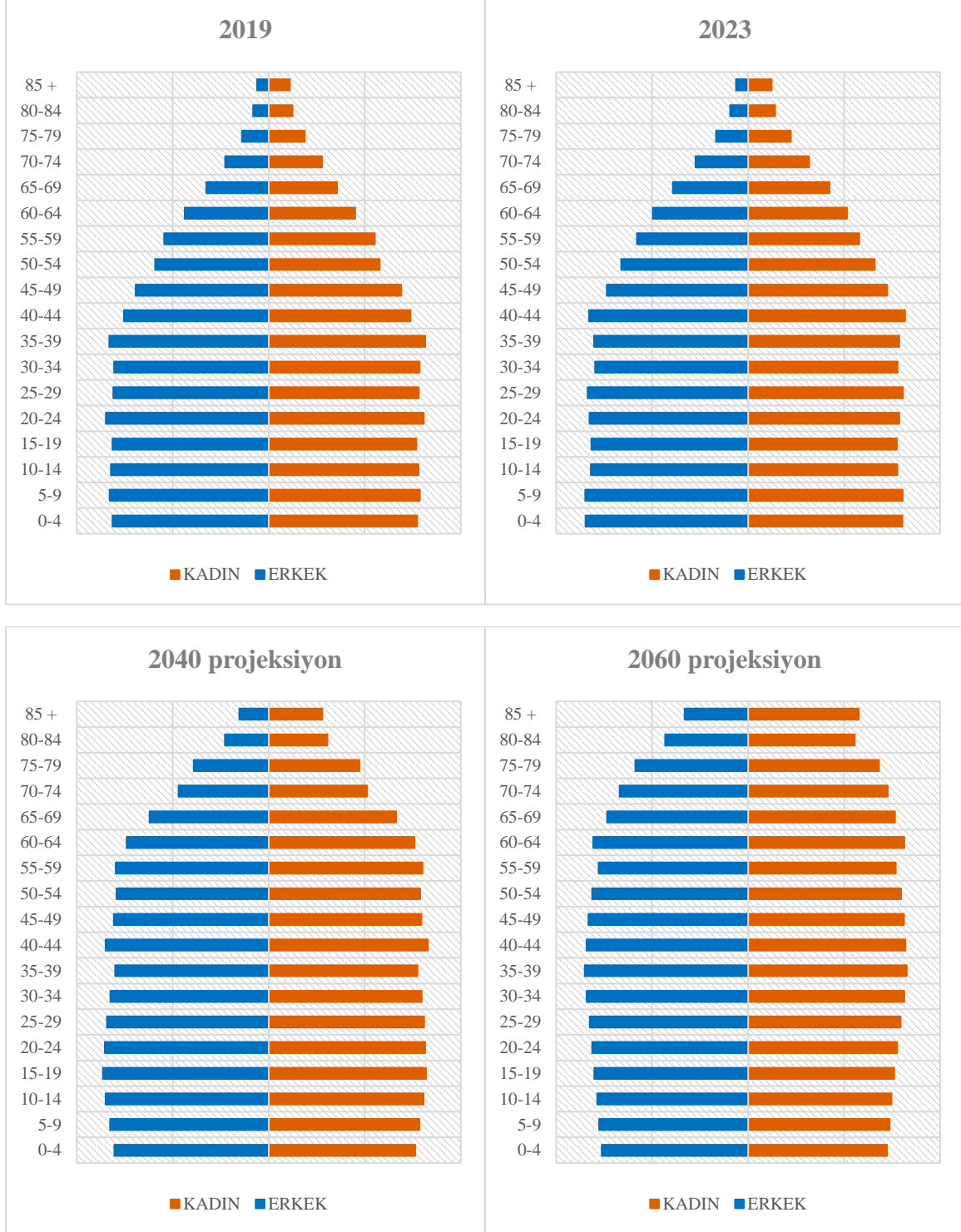
Yıl	Toplam	Erkek	Kadın
2015	78.741.053	39.511.191	39.229.862
2016	79.814.871	40.043.650	39.771.221
2017	80.810.525	40.535.135	40.275.390
2018	82.003.882	41.139.980	40.863.902
2019	83.154.997	41.721.136	41.433.861

Kadın ve erkek nüfus dağılımının benzer olduğu ülkemizde, toplam nüfusun yaklaşık dörtte birini (%23,1) 0-14 yaş grubu, %9,1'ini ise 65 yaş ve üstü yaş grubunda bulunan kişilerin oluşturduğu görülmektedir. Türkiye nüfusuna dair yaş ve cinsiyet dağılımı Tablo 2'de verilmiştir (12).

Tablo 2. 2019 Yılı Türkiye Nüfusunun Yaş Gruplarına ve Cinsiyetlere Dağılımı

Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	3.254.719	3.090.417	6.345.136
5-9	3.316.621	3.144.418	6.461.039
10-14	3.288.207	3.117.963	6.406.170
15-19	3.254.891	3.076.703	6.331.594
20-24	3.392.374	3.231.704	6.624.078
25-29	3.240.657	3.126.654	6.367.311
30-34	3.221.381	3.141.636	6.363.017
35-39	3.324.759	3.260.084	6.584.843
40-44	3.016.898	2.950.486	5.967.384
45-49	2.772.838	2.760.721	5.533.559
50-54	2.367.577	2.307.796	4.675.373
55-59	2.178.454	2.211.543	4.389.997
60-64	1.754.500	1.800.269	3.554.769
65-69	1.301.371	1.421.301	2.722.672
70-74	907.850	1.109.063	2.016.913
75-79	560.695	747.604	1.308.299
80-84	323.732	493.998	817.730
85+	243.612	441.501	685.113
Toplam	41.721.136	41.433.861	83.154.997

Ülkemizde toplam doğurganlık hızı ve ölüm hızının aynı şekilde devam etmesi durumunda yapılan projeksiyonlarda, 2023 yılında 65 yaş ve üzeri nüfusun %10,2'ye, 2060 yılında ise %22,6'ya yükseleceği öngörülmektedir (Şekil 1) (13).

Şekil 1. Türkiye Nüfus Piramitleri

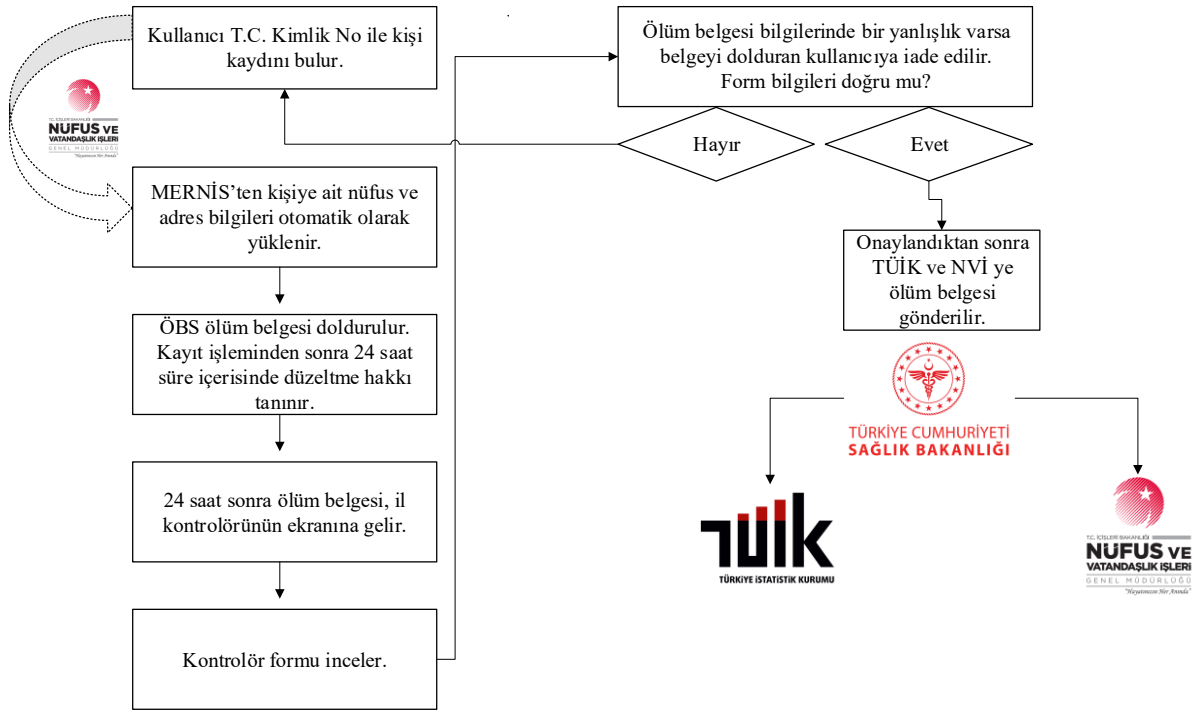
Ölüm İstatistikleri

Düzenli ve güvenilir ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri, sağlık planlaması ve önceliklerin belirlenmesi için önemlidir. Ölüm nedenlerini bilmek; hastalıklara yönelik halk sağlığı programlarının değerlendirmesinde de esastır. Kanser kayıtçılığında ise ölüm nedenleri ve ölüm hızı, veri kalitesinin ve tamlığının değerlendirilmesinin yanı sıra yaşam süresi (sağ kalım) analizlerinin yapılabilmesini sağlaması bakımından ayrı bir öneme sahiptir.

Türkiye’de ölüm ve ölüm nedeni verilerinin toplanma yöntemi 2009 yılında iyileştirilmiştir. Bu tarihten önce, ölüm belgesi elle doldurularak TÜİK’e gönderilmekte ve burada sağlık personeli ve/veya sağlık dışı personel tarafından elektronik ortama aktarılmaktaydı. Ölüm belgesinin doldurulması kentsel ve kırsal yerlerde farklılık göstermekte, kentsel yerlerde belediyeler kırsal yerlerde ise muhtarlar ölüm belgesi ve defin ruhsatı vermektedir. Muhtarlar ve belediye yetkilileri ölüm olayının meydana gelmesinden sonraki 10 gün içinde nüfus müdürlüklerine belgenin bir nüshasını iletmekle yükümlü tutulmuştu. Ancak bu sistemde,

- Belediyeye bağlı yerleşim yerlerinin dışında kalan bölgelerde (köylerde) ölümlerin gömülmeleri için ölüm belgesi ibrazının zorunlu olmaması,
- Ölüm belgelerinin bir kısmının hekim dışı kişiler tarafından düzenlenmesi sebebiyle ölüm nedenlerinin doldurulmaması,
- Hekimler tarafından ölüm nedenleri doldurulmuş olan belgelerde, kontrol mekanizması olmadığı için doğru nedenlerin toplanamaması,
- Ölüm nedenlerinin kaydedilmesinde uluslararası standartlara uyulmaması,

gibi nedenler, ülke genelinde ölüm analizleri yapılması önünde engel teşkil etmiş ve ölüm nedenleri analizleri ülkemizde ancak özel çalışmalarla yapılabilmektedir. 2009 yılında, DSÖ iş birliği ile ölüm belgesi düzenleme uluslararası standartlara uygun hale getirilmiş, ölüm nedenlerinin kaydedilmesinde ICD-10 kodlama sistemi kullanılmaya başlanmış, hekimler eğitime alınmış ve kurumlarda doldurulan ölüm belgelerini kontrol etmekten sorumlu hekimler atanmıştır. 1 Ocak 2013 tarihi itibarıyla ise ölüm belgeleri ülke genelinde, ölüm nedenlerinin, ölüm tespiti yapan hekimler tarafından ICD-10 kodları kullanılarak elektronik olarak girildiği, kişiye dair bilgilerin kimlik paylaşım sistemi üzerinden TC Kimlik Numarası ile alındığı bir sistemle toplanmaya başlanmıştır (Şekil 2) (14).

Şekil 2. Ölüm Bildirim Sistemi İş Akış Şeması

2.2. Türkiye Kanser Kayıtlılığının Tarihsel Gelişimi ve Veri Toplama Metodolojisi

Tarihsel Gelişim

Ülkemizde 1982 yılında kanser, bildirim zorunlu hastalıklar arasına alınmıştır. Kanserle Savaş Daire Başkanlığı ise bir yıl sonra 1983'te kurulmuştur. Bu dönemde, kanser sıklığı çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalarda, organa özgü kanser sayıları ile ülkemizde ilk kez kanserin profili görülmüştür (15,16). Pasif sistemle başlayan kanser kayıtlılığında yeterli sayıda ve kalitede verinin toplanamaması nedeniyle 1992 yılında aktif sistemle kanser kayıtlarının toplanmasına başlanmıştır. İlk kez “Kanser Kayıt ve İnsidans Projesi” kapsamında İzmir’de aktif kanser kayıt merkezi kurulmuştur. Bu merkezin kurulmasından 6 yıl sonra Antalya Kanser Kayıt Merkezi açılarak kanser kayıtları toplamaya başlamıştır. Zamanla değişik illerimizde açılan bazı kanser kayıt merkezleri ve merkezlere ilişkin referans tarihleri (verilerin hangi tanı tarihinden itibaren toplanacağını belirten tarih) Şekil 3’te verilmiştir.

Ülkemizde 2012 yılına kadar örnekleme olan nüfus kapsamı %23,4’tür. Sonrasında Gaziantep, Malatya, İstanbul ve Mersin’de rapora dahil edilmiş, örnekleme olan nüfus kapsamı %47,9’u bulmuştur. 2016 yılında Kocaeli ili de örnekleme dahil edilerek nüfus kapsamı 14 il ile 2019 yılında %50,4’e ulaşmıştır. Ülkemizde 2013 referans yılı itibariyle, 81 ilde aktif kanser kayıtlılığı başlamıştır. Türkiye Kanser İstatistikleri Raporu’nda yer alan iller Şekil 3’te gösterilmektedir.

Şekil 3. Türkiye Kanser İstatistikleri Raporunda Yer Alan Kanser Kayıt Merkezleri ve Referans Tarihleri

Uluslararası Kanser Araştırma Kurumu (IARC) tarafından yayımlanmakta olan “Beş Kıtada Kanser İnsidansı (CI5)” isimli kitap serisinde kanser kayıt merkezlerinin verileri ancak kalite değerlendirmelerini geçmeleri halinde yer almaktadır. İzmir ve Antalya Kanser Kayıt Merkezlerinin 1998-2002 vaka serisi verileri, “Beş Kıtada Kanser İnsidansı CI5” kitap serisinin 9. cildinde yer almıştır (17). Aynı kitap serisinin 10. cildinde ise ek olarak Trabzon ve Edirne Kanser Kayıt Merkezlerinin 2003-2007 vaka serisi verileri yer almıştır (18). Beş Kıtada Kanser İnsidansı kitap serisinin 11. cildine Bursa, Erzurum, Eskişehir ve Samsun illerinin verileri, 12. cildine ise Malatya ve Gaziantep illerinin de verileri eklenmiş olup, raporda yer alan il sayısı 10’a yükselmiştir. (19) (25).

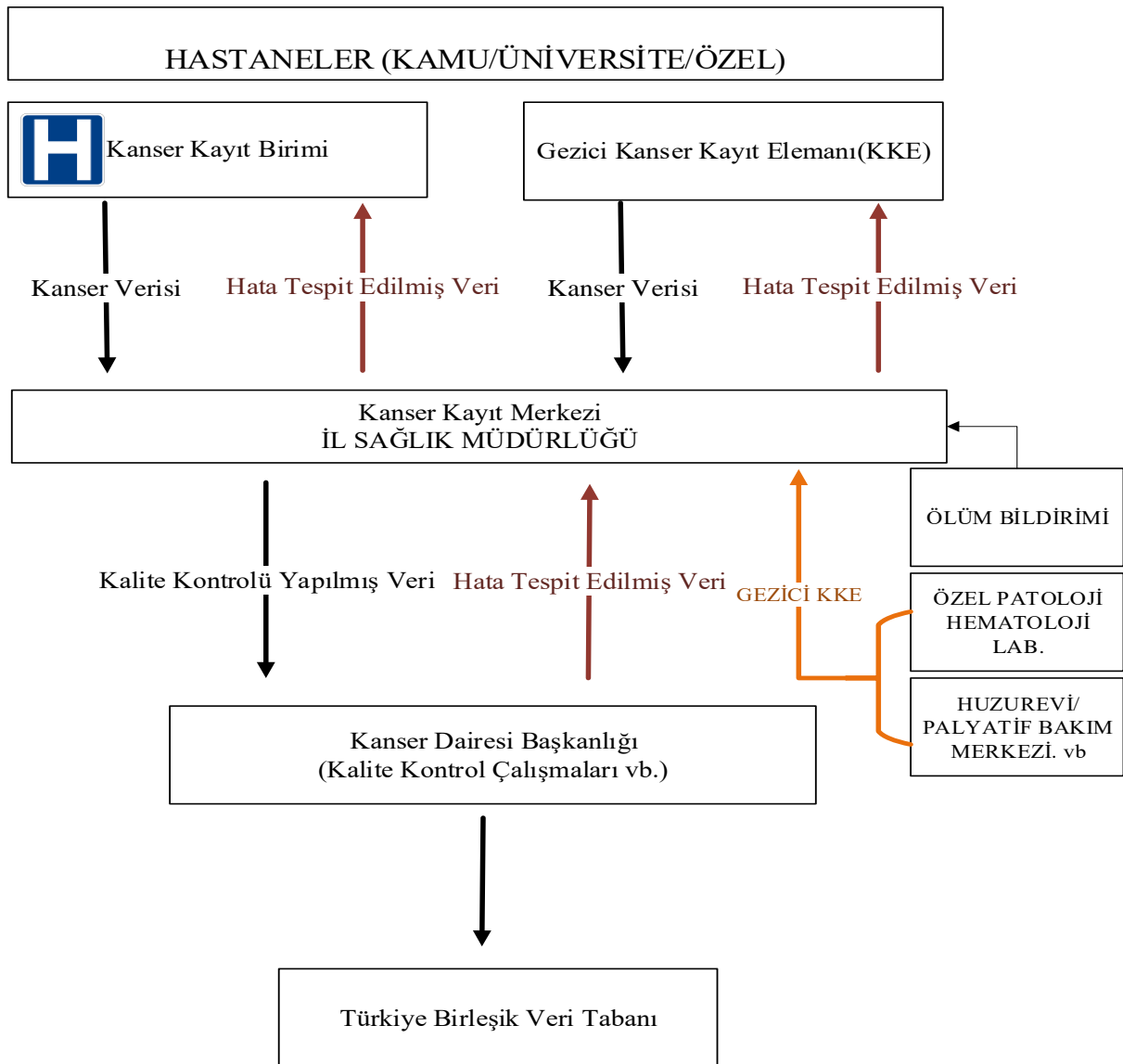
Beş kıtada kanser sağ kalımı, Londra Hıfzıssıhha ve Tropikal Tıp Okulu liderliğinde kanser sağ kalımının dünya çapında sürveyansının yapılabilmesi için kurulmuş küresel bir program (CONCORD) ile değerlendirilmektedir. CONCORD programı, DSÖ-Avrupa, Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Dünya Bankası da dahil olmak üzere 40 ulusal ve uluslararası kuruluş tarafından onaylanmakta ve desteklenmektedir. Küresel Kanser Sağ Kalım Eğilimleri Sürveyansı 2000-2014’te (CONCORD-3) 71 ülkeden 322 nüfus tabanlı kanser kaydının 18 kanser türüne ait verileri ve sağ kalımları yayımlanmıştır. Bu yayında ülkemizdeki 9 kanser kayıt merkezinin de verileri yer almıştır. Bu kanser kayıt merkezleri Ankara, Antalya, Bursa, Edirne, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Samsun ve Trabzon’dur (20).

Ülkemizde yürütülen kanser kayıtçılık çalışmalarındaki gelişmelerin yanı sıra İzmir Kanser Kayıt Merkezi 20 yıllık deneyimi ve sürekliliği nedeniyle 2013 yılında IARC tarafından, Kuzey Afrika ile Orta ve Batı Asya bölgesinde yer alan 29 ülkede bulunan kanser kayıt merkezleri için eğitim ve teknik destek merkezi olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Metodolojisi

Ülkemizde nüfus tabanlı aktif kanser kayıtçılığı yapılmaktadır. Nüfus tabanlı kanser kayıt için, il sınırları içinde yer alan tüm kamu, üniversite ve özel hastanelerinden, ölüm belgelerinden ve hastaların olabileceği huzurevi, palyatif bakım merkezi gibi birimlerden veri toplanmaktadır. Veriler; birimlerden, il sağlık müdürlüklerinde bulunan kanser kayıt merkezlerine aktarılmaktadır. Merkezde kanser kayıt formları değerlendirilmekte, mükerrer kayıt ve hata kontrolünden geçirilmektedir (Şekil 4). İl kanser kayıt merkezi veri tabanı daha sonra Kanser Daire Başkanlığı veri tabanına aktarılmaktadır. Türkiye veri tabanında mükerrer (tekrarlı) kayıt ve hata kontrolü yapılmaktadır. İllerin veri tabanındaki hatalar için il kanser kayıt merkezlerine kontrol raporları yollanmakta, verilere dönülerek yapılan düzeltmeleri takiben yeni “Türkiye Kanser Veri Havuzu” oluşturulmaktadır.

Şekil 4. İllerde Aktif Kanser Kayıtçılığı İş Akış Şeması

Türkiye, Ortadoğu Kanser Konsorsiyumun (MECC) tarafından yayımlanmış olan “Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı”nda yer alan kurallar çerçevesinde kanser verisi toplamaktadır (21,22). Ülkemizde:

- Malign tümörlerin tamamı (primer kanserler)
- İn situ neoplazmlar
- Santral sinir sistemi ve medulla spinalis’te yer alan benign/borderline tümörler

toplanmaktadır (21,22). Bu kanserlerden hangi veri başlıklarının toplanacağı, ilgili kitaba göre kararlaştırılmıştır. Veri başlıklarına karar verilmesinde en önemli belirleyici, kayıtların bulunabilme durumudur. Kitapta yer alan veri başlıkları, Tablo 3’de özetlenmiştir (21).

Tablo 3. Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı Veri Başlıkları

GEREKLİ	ZORUNLU	İSTEĞE BAĞLI
Kayıt merkezi hasta numarası	√ Hastanın adı	√ Medeni durum
Tümör sıra numarası	√ Ulusal kimlik numarası	√ Hastanın telefon numarası
İkamet durumu	√ Tanı sırasında yaş	√ Doğum yeri
Tanı tarihi	√ Doğum tarihi	√ Etnik köken
Tanı yöntemi	√ Cinsiyet	√ Din
Primer yerleşim yeri kodu (Topografi)	√ Hastanın adresi	√ Sigara içme öyküsü
Morfoloji kodu (Histolojik tip)	√ Primer yerleşim yeri metni	√ Meslek
Davranış	√ Morfoloji metni	√ Lateralite
Diferansiyasyon	√ İlk tanı yeri	√ İlk tedavi kürü
Tanı sırasında özet evre	√ Protokol numarası	√ İlk tedavi kürünün başladığı tarih
	√ Gönderen hastane	√ Kansere yönelik cerrahi
	√ İzleyen doktor	√ Kemoterapi
		√ Radyoterapi
		√ Hormonal tedavi
		√ İmmunoterapi
		√ Diğer tedaviler
		√ Son izlem/ölüm tarihi
		√ Hayati durum

* √ işareti: Ülkemizde toplanan veri başlıkları

Histoloji ve topografi verileri için Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayımlanmakta olan Uluslararası Hastalık Sınıflandırması Onkoloji (ICD-O) kitabının üçüncü baskısında yer alan kodlar kullanılmaktadır.

Veri tabanında tümörler olgu olarak tanımlanmaktadır. Bir kişide ortaya çıkan her bir tümör kayıt altına alınır. Bir kişide birden fazla tümör geliştiği takdirde bu tip olgular çoğul primer olarak adlandırılır. Çoğul primer, bir kişinin birden fazla organında birbirinden bağımsız (metastaz ve nüks

olmayan) kanserlerin görülmesi ve/veya bir kişinin aynı organında birbirinden farklı ve bağımsız (metastaz ve nüks olmayan) histolojik kanser tipinin görülmesine denilmektedir. Kanser kayıtçılığında en önemli karar süreçlerinden birisi olan bu durumlarda ülkemiz kanser kayıt merkezleri IARC/IACR/MECC kurallarını uygulamaktadır.

Toplanmış olan veriler IARC tarafından, kanser kayıt merkezleri için özel olarak geliştirilmiş olan Can-Reg bilgisayar programına girilmektedir. Sonrasında illerden gelen tüm veriler Kanser Daire Başkanlığınca birleştirilerek her bir kanser türü için insidans hızları hesaplanmaktadır.

İnsidans, sağlıklı olan kişilerin belli bir zaman birimi içinde (kansere olguları için genellikle bir yıl) belirli bir hastalığa yakalanma olasılığıdır. Yani, risk altındaki toplumda bir yıl içinde gelişen yeni kanser vakaları sayısıdır (23).

$$\text{İnsidans hızı} = \frac{\text{Belirli bir süre içindeki yeni kanser olgu sayısı}}{\text{Belirli bir süre içinde izlenen risk altındaki nüfus}} * k (100.000)$$

Belirli bir süre içindeki yeni kanser olgu sayısı: Belirli bir yıla ait, belirli bir coğrafik alanda ikamet etmekte olan yeni kanser tanısı almış vakaların toplam sayısıdır.

Belirli bir süre içinde izlenen risk altındaki nüfus: Belirli bir yıla ait, belirli bir coğrafik alanda yer alan, kanser geliştirme olasılığı olan toplam nüfustur.

Kanser görülme sıklığı hesaplamalarında, rakamların daha rahat ifadesi için 100.000 katsayısı kullanılmaktadır. Bu durum çocukluk çağı kanserlerinde farklılık göstermektedir. Çocukluk çağı kanserleri yetişkin kanserlerinden de daha az görüldüğü için katsayısı 1.000.000 olarak kullanılmaktadır (23).

Vaka tahminleri, ilgili son yıl kaba hız değerleri ile tahmin edilecek yıl nüfusu dikkate alınarak yapılmaktadır.

3. VERİ KALİTESİ

Kanser kayıtlarının kalite analizleri için toplamda 3 ana başlıkta değerlendirme yapılmaktadır (22). Bu başlıklar:

1) Tamlık: Hedef nüfusta ortaya çıkan bütün yeni olguların kayıt merkezinin veri tabanında bulunmasıdır.

2) Geçerlilik: Toplanan verilerin gerçekte olduğu durumu yansımasıdır.

3) Zamanındalık: Verilerin zamanında toplanıp, değerlendirilmesidir.

Bu çalışmada sadece veri tabanı üzerinden yapılabilecek olan kalite kontrollerine yer verilmiştir.

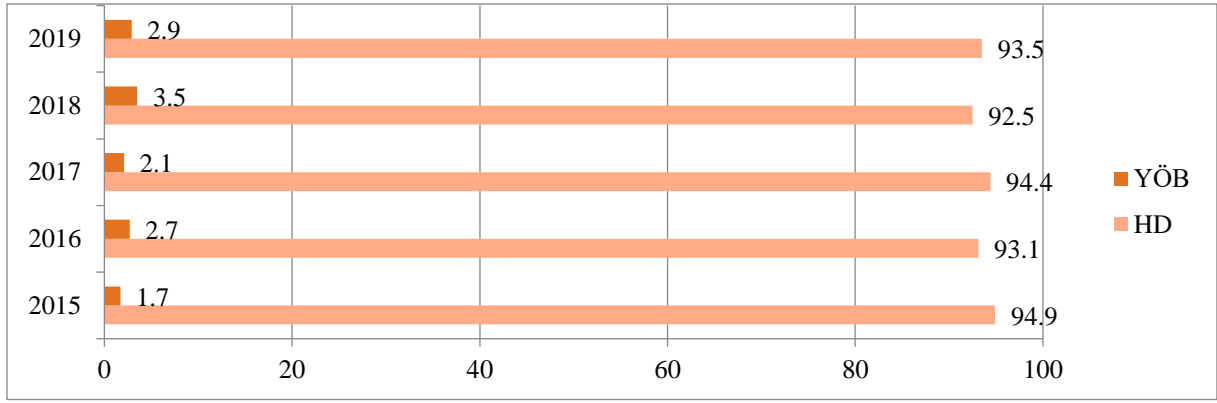
3.1. Tamlık Kontrolü

Veri tabanı üzerinden tamlık kontrolü iki şekilde olabilmektedir. Bunlar:

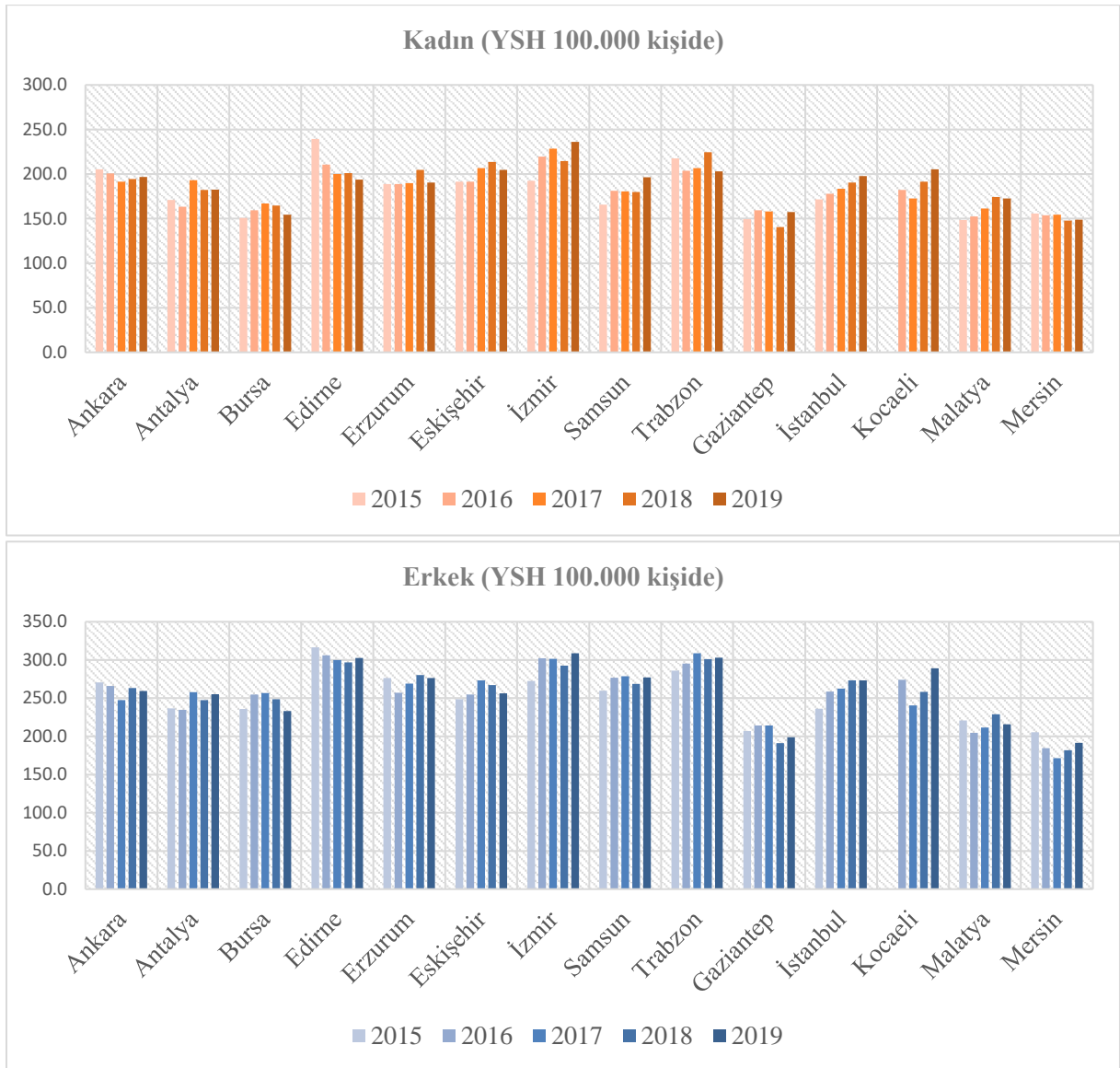
1) Tanı yöntemlerinin dağılımları: Uluslararası kanser kayıtçılığı kuralları çerçevesinde veri tabanında yer alan olguların tanı yöntemleri mikroskobik (morfolojik, histolojik) tanı, klinik tanı ve yalnızca ölüm bildirim şekline olmaktadır. Kanser tanısı ağırlıklı olarak mikroskobik doğrulama ile konmaktadır ancak diğer tanı yöntemlerinin de veri tabanında yer alması gerekmektedir. Veri tabanında mikroskobik tanı sıklığının %100 olması, muhtemelen klinik, laboratuvar ve görüntüleme yöntemleriyle tanı konulmakta olan vakaların atlandığını düşündürmektedir.

2) İnsidans hızlarının zaman içindeki değişimlerinin değerlendirilmesi: Kanser insidans hızlarında olağanüstü bir müdahale (tarama programına başlanması, kayıt altına alma durumunda değişiklik vb) olmadığı sürece ani artış ve azalmalar beklenmemektedir. Ancak özellikle kanser kayıtçılığına yeni başlayan merkezlerde insidans hızlarının toplum dinamiklerini yakalaması zaman almaktadır. Bu nedenle kanser kayıt merkezlerinde sağlıklı kanser kayıtçılık için süreklilik önem arz etmektedir (Şekil 6) (22).

Kanser veri tabanında tamlık kontrolü için histolojik doğrulaması olan ve yalnızca ölüm bildirim olan vakaların yüzde dağılımlarına dair grafik Şekil 5’de verilmiştir. Zaman içinde yalnızca ölümle yapılan bildirimler ile histolojik doğrulaması olan bildirimlerin benzer bir dağılım gösterdiği görülmektedir. Histolojik doğrulama (HD) ve yalnız ölüm bildirimini incelendiğinde histolojik doğrulama sıklığının %90’ların üzerinde ve yalnız ölüm bildiriminin (YÖB) %0,5-4 arasında olduğu görülmektedir (Tablo 4). Elde edilen deneyimlere göre, %5 ya da daha düşük YÖB kabul edilebilir bir orandır. YÖB değerinin %0 (sıfır) olması ölüm kayıtlarının işlenmediğini, %5’ten yüksek olması ise diğer kaynaklardan raporlama eksikliği olduğunu veya kaynaklarda geriye dönük incelemenin tamamlanmadığını düşündürmektedir (22). Her bir topografi için 2015-2019 serisinde tanı yöntemi dağılımı Tablo 4’de verilmiştir. Histolojik doğrulamanın bu seri içinde en sık tiroid kanserleri ile lenfoid ve hematopoetik dokuların kanserlerinde yapıldığı, klinik tanı ya da görüntüleme yöntemiyle en sık karaciğer, pankreas ve diğer endokrin bez kanserlerine tanı koyulduğu görülmektedir.

Şekil 5. Türkiye’de Histolojik Doğrulaması (HD) ve Yalnız Ölüm Bildirimi (YÖB) Olan Vakaların Tüm Kanser Vakaları İçindeki Yüzde Dağılımı, 2015-2019

Şekil 6. Türkiye’de Kanser Kayıt Merkezlerinin Cinsiyete Göre Kanser Yaşa Standardize İnsidanslarının Yıllara Göre Değişimi, 2015-2019

Tablo 4. Türkiye’de Topografilere Göre Kanser Tanı Yöntemlerinin Yüzde Dağılımları (2015-2019)

ICD-10	Topografi	2015				2016				2017				2018				2019			
		N	HD %	Klinik Gör, %	YÖB %	N	HD%	Klinik Gör, %	YÖB %	N	HD%	Klinik Gör, %	YÖB %	N	HD%	Klinik Gör, %	YÖB %	N	HD%	Klinik Gör, %	YÖB %
C00-96	Tüm Topografiler	84702	94,9	3,4	1,7	95526	93,1	4,1	2,7	98851	94,4	3,5	2,1	102474	92,5	4,0	3,5	108058	93,5	3,6	2,9
C00	Dudak	253	98,4	0,8	0,8	275	98,5	0,4	1,1	253	99,6	0,4	0,0	251	96,0	0,4	3,6	273	98,5	1,1	0,4
C01-02	Dil	257	98,8	1,2	0,0	302	96,7	1,0	2,3	281	97,9	1,8	0,4	290	96,9	2,1	1,0	311	97,1	1,6	1,3
C03-06	Ağız	256	97,3	2,3	0,4	264	94,3	4,5	1,1	286	98,3	1,7	0,0	296	95,9	3,7	0,3	301	97,7	2,0	0,3
C07-08	Tükrük Bezleri	194	98,5	1,5	0,0	183	94,5	4,4	1,1	204	95,1	4,4	0,5	221	92,8	4,5	2,7	209	95,7	3,3	1,0
C09	Tonsil	48	97,9	2,1	0,0	67	100,0	0,0	0,0	70	94,3	4,3	1,4	95	98,9	0,0	1,1	74	97,3	0,0	2,7
C10	Diğer Orofarinks	17	94,1	5,9	0,0	33	87,9	9,1	3,0	35	100,0	0,0	0,0	25	92,0	0,0	8,0	34	94,1	2,9	2,9
C11	Nasofarinks	334	97,3	2,7	0,0	331	94,6	2,7	2,7	349	94,6	4,0	1,4	354	91,8	4,5	3,7	391	94,4	3,6	2,0
C12-13	Hipofarinks	87	95,4	3,4	1,1	79	94,9	5,1	0,0	98	95,9	4,1	0,0	92	92,4	4,3	3,3	90	97,8	1,1	1,1
C14	Farinks, Tanımlanmamış	16	93,8	0,0	6,3	25	92,0	8,0	0,0	10	100,0	0,0	0,0	16	56,3	18,8	25,0	18	77,8	5,6	16,7
C15	Özofagus	628	94,6	2,9	2,5	665	92,3	3,9	3,8	635	94,2	4,6	1,3	647	90,3	4,2	5,6	703	93,3	3,8	2,8
C16	Mide	4140	95,4	2,1	2,5	4524	93,6	2,8	3,6	4637	95,3	2,6	2,2	4737	91,5	2,8	5,7	5044	92,4	3,2	4,4
C17	İnce Barsak	232	97,8	1,3	0,9	225	96,4	2,2	1,3	274	94,9	4,0	1,1	251	91,6	1,2	7,2	267	96,6	1,5	1,9
C18	Kolon	4651	96,0	1,8	2,1	5491	93,6	2,6	3,8	5578	95,3	2,3	2,4	5853	91,0	3,1	5,9	6116	92,5	3,5	4,1
C19-20	Rektum	2865	97,8	1,7	0,5	3094	97,1	1,9	1,0	3373	97,5	2,0	0,4	3228	95,9	2,7	1,4	3591	96,6	2,3	1,1
C21	Anüs	107	97,2	2,8	0,0	110	97,3	1,8	0,9	137	97,8	2,2	0,0	136	98,5	1,5	0,0	133	98,5	1,5	0,0
C22	Karaciğer	1129	72,1	21,7	6,2	1273	69,4	19,7	10,8	1225	70,0	20,7	9,3	1216	67,8	22,3	9,9	1444	67,0	20,9	12,0
C23-24	Safrakesesi Vb.	553	90,2	8,0	1,8	626	86,1	9,4	4,5	683	89,0	6,1	4,8	665	85,9	8,9	5,3	769	88,6	6,1	5,3
C25	Pankreas	1717	79,3	13,7	7,0	1983	73,7	14,9	11,3	2118	79,9	12,9	7,2	2134	78,5	13,7	7,8	2454	79,1	10,3	10,6
C26	Diğer Sindirim Organları	72	94,4	1,4	4,2	56	75,0	10,7	14,3	54	96,3	1,9	1,9	59	88,1	3,4	8,5	72	87,5	2,8	9,7
C30-31	Burun, Sinüsler Vb.	119	95,0	3,4	1,7	118	94,1	4,2	1,7	110	93,6	5,5	0,9	111	95,5	2,7	1,8	153	96,7	1,3	2,0
C32	Larinks	1363	96,1	2,2	1,7	1376	94,7	2,2	3,1	1326	96,6	2,0	1,4	1413	93,1	2,6	4,3	1396	95,6	1,7	2,7
C33-34	Trakea,Bronş,Akciğer	11635	89,7	6,8	3,6	13941	85,6	8,3	6,2	14460	86,7	6,7	6,6	14541	85,0	7,0	8,0	15183	88,3	6,1	5,6
C37-38	Diğer Torasik Organlar	249	96,8	3,2	0,0	238	90,8	8,0	1,3	228	97,8	2,2	0,0	244	92,2	3,3	4,5	230	96,1	3,5	0,4
C40-41	Kemik	372	94,4	4,3	1,3	368	90,8	6,8	2,4	374	95,5	3,2	1,3	413	91,8	4,1	4,1	461	88,3	5,4	6,3
C43	Deri Melanomu	611	98,2	0,7	1,1	631	97,6	1,7	0,6	672	99,1	0,6	0,3	730	98,6	0,7	0,7	752	97,7	1,2	1,1
C44	Diğer Deri	8740	98,7	1,0	0,3	9693	98,7	1,1	0,2	9857	99,2	0,7	0,1	10050	98,8	0,8	0,4	9857	99,1	0,7	0,1
C45	Mezoteliyoma	220	96,4	0,5	3,2	304	97,7	0,7	1,6	276	97,5	1,4	1,1	302	95,7	1,7	2,6	340	96,5	1,2	2,4
C46	Kaposi Sarkomu	220	99,1	0,9	0,0	241	98,8	1,2	0,0	260	97,7	2,3	0,0	263	98,9	1,1	0,0	268	98,1	1,5	0,4
C47,49	Konnektif,Yumuşak Doku	623	96,0	3,5	0,5	769	95,8	3,9	0,3	700	97,3	2,1	0,6	780	93,5	5,0	1,5	796	96,5	2,5	1,0
C50	Meme	9464	97,8	1,6	0,6	10648	96,9	1,8	1,3	11338	97,7	1,9	0,4	11977	96,0	2,3	1,7	13004	96,3	2,6	1,1
C51	Vulva	100	97,0	3,0	0,0	120	99,2	0,8	0,0	125	98,4	0,8	0,8	129	93,0	2,3	4,7	132	97,0	1,5	1,5
C52	Vajina	30	100,0	0,0	0,0	45	100,0	0,0	0,0	44	97,7	2,3	0,0	34	94,1	2,9	2,9	32	100,0	0,0	0,0
C53	Uterus Serviksi	959	98,1	0,8	1,0	1010	97,1	2,2	0,7	1037	98,0	1,7	0,3	1029	95,6	1,4	3,0	1159	96,0	2,7	1,3
C54	Uterus Korpusu	2114	98,5	0,9	0,6	2396	98,3	0,8	0,9	2536	98,7	0,6	0,7	2696	97,6	1,2	1,2	2798	98,7	0,7	0,6
C55	Uterus Unspec.	151	91,4	4,0	4,6	160	91,9	2,5	5,6	160	88,8	3,8	7,5	191	84,8	5,8	9,4	194	84,5	4,6	10,8
C56	Over	1304	94,1	4,0	1,9	1448	93,2	4,1	2,6	1459	94,8	3,8	1,4	1527	89,9	4,3	5,8	1720	93,4	2,8	3,7
C57	Diğer Kadın Genital	86	91,9	8,1	0,0	102	98,0	2,0	0,0	118	97,5	1,7	0,8	138	94,9	1,4	3,6	100	94,0	3,0	3,0
C58	Plasenta	6	100,0	0,0	0,0	6	66,7	33,3	0,0	7	85,7	0,0	14,3	8	87,5	12,5	0,0	11	100,0	0,0	0,0
C60	Penis	8	100,0	0,0	0,0	12	100,0	0,0	0,0	8	100,0	0,0	0,0	16	100,0	0,0	0,0	19	78,9	15,8	5,3
C61	Prostat	5897	96,5	1,8	1,8	6840	95,3	2,3	2,4	7197	96,9	1,7	1,4	8322	93,6	3,0	3,5	8492	95,9	2,3	1,9
C62	Testis	773	97,4	2,1	0,5	805	95,7	4,2	0,1	867	98,2	1,6	0,2	942	95,9	3,4	0,7	1017	96,7	3,0	0,3
C63	Diğer Erkek Genital	9	100,0	0,0	0,0	7	85,7	14,3	0,0	12	91,7	0,0	8,3	14	100,0	0,0	0,0	14	92,9	7,1	0,0
C64	Böbrek	2003	95,5	3,2	1,3	2383	94,4	4,1	1,6	2447	94,5	4,8	0,7	2495	92,6	5,2	2,2	2669	94,7	4,1	1,2
C65	Renal Pelvis	68	91,2	7,4	1,5	82	92,7	6,1	1,2	71	93,0	7,0	0,0	76	92,1	2,6	5,3	104	91,3	3,8	4,8
C66	Üreter	46	97,8	2,2	0,0	71	95,8	4,2	0,0	55	98,2	1,8	0,0	61	98,4	0,0	1,6	64	92,2	6,3	1,6
C67	Mesane	4416	96,6	2,5	0,9	4939	95,8	2,8	1,4	4887	97,1	2,3	0,6	5032	94,0	4,0	2,0	5629	96,1	2,7	1,2
C68	Diğer Üriner Organlar	27	92,6	7,4	0,0	46	89,1	10,9	0,0	53	98,1	0,0	1,9	43	88,4	2,3	9,3	37	100,0	0,0	0,0
C69	Göz	100	85,0	14,0	1,0	91	81,3	17,6	1,1	98	87,8	12,2	0,0	87	88,5	10,3	1,1	95	95,8	4,2	0,0
C70-72	Beyin, Sinir Sistemi	1808	86,2	9,5	4,4	1974	79,9	12,7	7,3	2071	84,3	11,3	4,4	2006	82,3	12,5	5,2	2363	79,5	11,3	9,2
C73	Tiroid	6024	99,5	0,3	0,2	6757	99,3	0,6	0,1	6869	99,4	0,5	0,1	6874	99,0	0,9	0,1	6883	99,3	0,6	0,1
C74	Adrenal Bez	115	95,7	3,5	0,9	101	87,1	10,9	2,0	105	93,3	6,7	0,0	119	89,1	7,6	3,4	198	87,4	12,1	0,5
C75	Diğer Endokrin	69	75,4	24,6	0,0	58	72,4	25,9	1,7	53	75,5	20,8	3,8	53	73,6	20,8	5,7	23	82,6	8,7	8,7
C81	Hodgkin Hastalığı	661	99,1	0,5	0,5	669	98,8	1,2	0,0	748	99,6	0,3	0,1	756	99,1	0,7	0,3	876	99,4	0,1	0,5
C82-85,96	Non-Hodgkin Lenfoma	2435	98,5	0,6	0,9	2703	97,5	1,6	0,9	2664	98,3	1,3	0,4	2795	98,2	1,3	0,5	2747	96,8	1,7	1,5
C88	İmmunoproliferatif Has.	42	95,2	0,0	4,8	17	94,1	5,9	0,0	16	100,0	0,0	0,0	13	100,0	0,0	0,0	235	99,1	0,0	0,9
C90	Multiple Myelom																				

3.2. Geçerlilik

Toplanan verilerin doğruluğunu ve tutarlılığını gösteren bir değerlendirme yöntemidir. Veri tabanı üzerinden geçerlilik kontrolü iki şekilde yapılabilmektedir:

- 1) Eksik (bilinmeyen) bilgi sıklığının belirlenmesi
- 2) Tanı yöntemlerinin değerlendirilmesi

Bu yöntemlerden tanı yöntemlerinin dağılımı, tamlık kısmında da incelenmiştir. Aynı zamanda histolojik doğrulaması olan tanıların sıklığı ile geçerlilik arasında da doğrusal bir ilişki mevcuttur (21). Tanı yöntemlerinin incelenmesi Şekil 5, Tablo 4’de detaylı olarak yapılmıştır.

Bilinmeyen bilgi sıklığının belirlenmesinde Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı içinde yer alan gerekli ve zorunlu olan başlıklar ele alınmıştır (Tablo 5).

Tablo 5. 2019 Yılı T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanının Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

VERİ BAŞLIKLARI	BİLİNMEYEN	
	N	%
Tanı yöntemi	4.533	4,0
Topografi (76.- ve 80.-)	1.857	1,6
Histoloji (800.-)*	3.088	3,0
Lateralite	11.459	10,1
Diferansiyasyon*	56.897	56,3
Özet evre	32.364	34,0

*Histolojik doğrulama yöntemi ile teşhis edilenler içerisinde

Tablo 5 incelendiğinde özellikle kanserlerin diferansiyasyon ve özet evrelerinin belirlenmesinde sorun yaşandığı görülmektedir.

3.3. Zamanındalık

Toplanan verilerin zamanında toplanıp, değerlendirilmesidir. Bunun için önerilmekte olan kanser tanısının konulduğu yılın sona ermesinden itibaren ilk 12 ayda ilgili yıla ait olguların % 90’ının, ilk 24 ayda ise % 95’inin kayıt altına alınmasıdır (22). Türkiye Birleşik 2019 Veri Tabanı zamanındalık açısından incelendiğinde; veri tabanında yer alan olguların %63,9’unun ilk 12 ayda, %84,0’ının ise ilk 24 ayda kayıt altına alınmış olduğu saptanmıştır.

4. 2019 YILI VERİLERİ

Tablo 6. Kanserlerin Cinsiyete Göre Vaka Sayısı, Kaba Hız, Yaşa Standardize Edilmiş Hız Dağılımı (YSH), Vaka Sayıları Tahminleri (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)

ERKEK					KADIN						
ICD-10	Topografi	Kaba Hız	YSH	2019 vaka sayısı	2022 vaka tahmini	ICD-10	Topografi	Kaba Hız	YSH	2019 vaka sayısı	2022 vaka tahmini
C00-96	Tüm Topografler	293,77	264,9	122.564	125.452	C00-96	Tüm Topografler	242,61	193,4	100.523	103.292
C00-14	Ağız, Farinks	5,5	4,8	2.286	2.340	C00-14	Ağız, Farinks	2,93	2,3	1.214	1.247
C00	Dudak	0,97	0,8	405	414	C00	Dudak	0,33	0,2	137	140
C01-C02	Dil	0,92	0,8	384	393	C01-C02	Dil	0,62	0,5	257	264
C03-C06	Ağız	0,85	0,7	355	363	C03-C06	Ağız	0,69	0,6	286	294
C07-C08	Tükrük Bezleri	0,53	0,5	221	226	C07-C08	Tükrük Bezleri	0,48	0,4	199	204
C09	Tonsil	0,29	0,3	121	124	C09	Tonsil	0,08	0,1	33	34
C10	Diğer Orofaring	0,1	0,1	42	43	C10	Diğer Orofaring	0,06	0	25	26
C11	Nasofaring	1,43	1,2	597	611	C11	Nasofaring	0,52	0,4	215	221
C12-C13	Hipofaring	0,32	0,3	134	137	C12-C13	Hipofaring	0,13	0,1	54	55
C14	Farinks, Tanımlanmamış	0,07	0,1	29	30	C14	Farinks, Tanımlanmamış	0,02	0	8	9
C15-26	Sindirim Organları	61,87	55,0	25.813	26.421	C15-26	Sindirim Organları	40,34	30,9	16.714	17.175
C15	Özofagus	2,03	1,8	847	867	C15	Özofagus	1,42	1,1	588	605
C16	Mide	15,92	14,1	6.642	6.798	C16	Mide	9,02	6,9	3.737	3.840
C17	İnce Barsak	0,82	0,7	342	350	C17	İnce Barsak	0,47	0,4	195	200
C18	Kolon	17,55	15,6	7.322	7.495	C18	Kolon	13,1	10	5.428	5.577
C19-C20	Rektum	11,16	9,9	4.656	4.766	C19-C20	Rektum	6,41	5,0	2.656	2.729
C21	Anüs	0,36	0,3	150	154	C21	Anüs	0,29	0,2	120	123
C22	Karaciğer	5,06	4,6	2.111	2.161	C22	Karaciğer	2,21	1,7	916	941
C23-C24	Safrakesesi Vb.	1,95	1,7	814	833	C23-C24	Safrakesesi Vb.	1,82	1,4	754	775
C25	Pankreas	6,82	6,1	2.845	2.912	C25	Pankreas	5,43	4,1	2.250	2.312
C26	Diğer Sindirim Organları	0,2	0,2	83	85	C26	Diğer Sindirim Organları	0,17	0,1	70	72
C30-34, C37-	Solumun Organları	69,5	62,6	28.984	29.667	C30-34, C37-	Solumun Organları	15,51	12,2	6.426	6.603
C30-C31	Burun, Sinüsler Vb.	0,49	0,4	204	209	C30-C31	Burun, Sinüsler Vb.	0,25	0,2	104	106
C32	Larinks	6,38	5,7	2.662	2.725	C32	Larinks	0,55	0,4	228	234
C33-C34	Trakea, Bronş, Akciğer	61,93	55,9	25.838	26.447	C33-C34	Trakea, Bronş, Akciğer	14,25	11,2	5.904	6.067
C37-C38	Diğer Torasik Organlar	0,67	0,6	280	286	C37-C38	Diğer Torasik Organlar	0,46	0,4	191	196
C40-C41	Kemik	1,29	1,3	538	551	C40-C41	Kemik	1,01	1	418	430
C43	Deri Melanomu	2,16	1,9	901	922	C43	Deri Melanomu	1,54	1,2	638	656
C44	Diğer Deri	26,27	23,4	10.960	11.218	C44	Diğer Deri	21,09	15,5	8.738	8.979
C45	Mezoteliyoma	1,06	1	442	453	C45	Mezoteliyoma	0,59	0,5	244	251
C46	Kaposi Sarkomu	0,85	0,7	355	363	C46	Kaposi Sarkomu	0,44	0,3	182	187
C47;C49	Konnektif, Yumuşak Doku	2,12	2	884	905	C47;C49	Konnektif, Yumuşak Doku	1,82	1,6	754	775
C50	Meme	0,79	0,7	330	337	C50	Meme	65,84	52,6	27.280	28.032
C60-63	Erkek Genital Organları	47,8	43,7	19.947	20.417	C51-58	Kadın Genital Organları	30,46	24,6	12.621	12.968
C60	Penis	0,1	0,1	42	43	C51	Vulva	0,65	0,5	269	277
C61	Prostat	42,59	39,1	17.769	18.188	C52	Vajina	0,16	0,1	66	68
C62	Testis	5,05	4,4	2.107	2.157	C53	Üterus Serviksi	5,73	4,5	2.374	2.440
C63	Diğer Erkek Genital	0,07	0,1	29	30	C54	Üterus Korpusu	13,71	11,2	5.681	5.837
C64	Üriner Organlar	8,62	7,6	3.596	3.681	C55	Üterus Unspec.	1	0,8	414	426
C64	Böbrek	8,62	7,6	3.596	3.681	C56	Over	8,66	7	3.588	3.687
C65	Renal Pelvis	0,33	0,3	138	141	C57	Diğer Kadın Genital	0,5	0,4	207	213
C66	Üreter	0,25	0,2	104	107	C58	Plasenta	0,05	0,1	21	21
C67	Mesane	23,73	21,4	9.900	10.134	C64-68	Üriner Organlar	8,88	7	3.679	3.781
C68	Diğer Üriner Organlar	0,15	0,1	63	64	C64	Böbrek	4,42	3,7	1.831	1.882
C69	Göz	0,28	0,3	117	120	C65	Renal Pelvis	0,18	0,1	75	77
C70-C72	Beyin, Sinir Sistemi	6,63	6,2	2.766	2.831	C66	Üreter	0,08	0,1	33	34
C73	Tiroid	7,76	6,6	3.238	3.314	C67	Mesane	4,15	3,1	1.720	1.767
C74-75	Diğer Endokrin Bezleri	0,6	0,6	242	248	C68	Diğer Üriner Organlar	0,05	0	21	21
C74	Adrenal Bez	0,44	0,5	184	188	C69	Göz	0,23	0,2	95	98
C75	Diğer Endokrin	0,14	0,1	58	60	C70-C72	Beyin, Sinir Sistemi	5,19	4,5	2.150	2.210
C81-85,88,90-96	Lenf Ve Hem, Dokular	20,9	19,6	8.716	8.921	C73	Tiroid	25,71	21,3	10.653	10.946
C81	Hodgkin Hastalığı	2,45	2,3	1.022	1.046	C74-75	Diğer Endokrin Bezleri	0,63	0,8	261	268
C82-C85; C96	Non-Hodgkin Lenfoma İmmunoproliferatif	7,4	6,7	3.087	3.160	C74	Adrenal Bez	0,36	0,5	149	153
C88	Has.	0,56	0,5	234	239	C75	Diğer Endokrin	0,27	0,3	112	115
C90	Multiple Myelom	3,14	2,8	1.310	1.341	Lenf Ve Hem, Dokular	16,31	14	6.758	6.944	
C91	Lenfoid Lösemi	3,46	3,7	1.444	1.478	C81	Hodgkin Hastalığı	1,79	1,7	742	762
C92-C94	Myeloid Lösemi	3,46	3,2	1.444	1.478	C82-C85; C96	Non-Hodgkin Lenfoma İmmunoproliferatif	5,85	4,8	2.424	2.491
C95	Lösemi, Tanımlanmamış	0,42	0,4	175	179	C88	Has.	0,57	0,4	236	243
C39, C48, C76, C77, C80	Diğer & Tanımlanmamış	5,41	4,9	2.257	2.310	C90	Multiple Myelom	2,68	2,1	1.110	1.141
						C91	Lenfoid Lösemi	2,32	2,4	961	988
						C92-C94	Myeloid Lösemi	2,74	2,3	1.135	1.167
						C95	Lösemi, Tanımlanmamış	0,36	0,3	149	153
						C39, C48, C76, C77, C80	Diğer & Tanımlanmamış	4,1	2,9	1.699	1.746

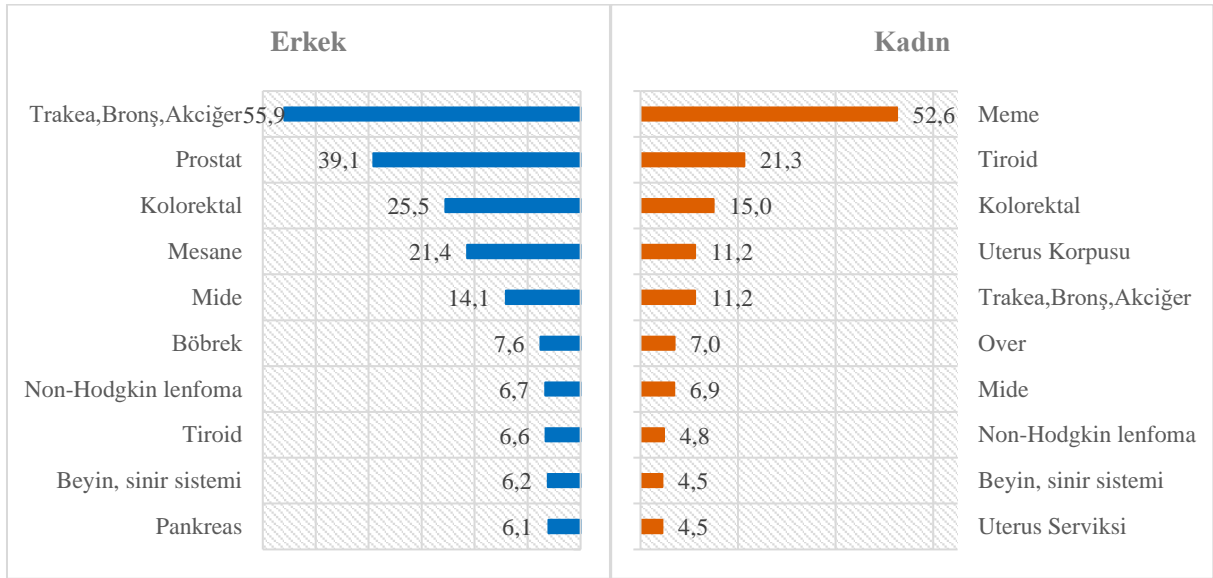
Tablo 7. Erkeklerde Yaş Özel Kanser Hızlarının Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019) (100.000 Kişide)

ICD-10	Topografi	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+	Kaba Hız	YSH	KÜM 0-74*
C00-96	Bütün Yerleşim Yerleri	22,1	15,7	14,4	21,1	28,2	39,9	54,9	72,2	109	195,3	381,8	689,8	1124,8	1662,4	1975,6	2296	2218	2190	293,77	264,9	32,04
C00-14	Ağız, Farinks	0,0	0,5	0,4	0,6	0,6	0,7	1,6	2,2	3,9	6,7	11,5	14,7	19,9	24,7	24,1	25,8	30,0	31,0	5,5	4,8	0,6
C00	Dudak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,3	0,6	0,8	2,3	2,2	2,6	5,4	4,9	7,4	10,4	6,6	1,0	0,8	0,1
C01-C02	Dil	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5	0,5	0,9	2,2	2,1	4,2	4,2	3,7	4,2	3,9	2,8	6,6	0,9	0,8	0,1
C03-C06	Ağız	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,7	1,0	1,3	2,2	3,3	3,2	4,9	4,7	6,3	8,5	0,9	0,7	0,1
C07-C08	Tükrük Bezleri	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,9	1,7	2,1	2,7	3,1	3,1	3,5	2,8	0,5	0,5	0,1
C09	Tonsil	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,2	1,6	1,6	1,8	0,7	0,4	0,0	1,9	0,3	0,3	0,0
C10	Diğer Orofarinks	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	0,1	0,6	0,5	0,5	1,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
C11	Nasofarinks	0,0	0,3	0,4	0,4	0,1	0,1	0,5	1,1	1,9	2,9	3,4	3,4	3,9	5,0	3,5	3,5	4,9	2,8	1,4	1,2	0,1
C12-C13	Hipofarinks	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,4	1,3	1,1	1,9	2,1	1,6	1,4	0,9	0,3	0,3	0,0
C14	Farinks, Tanımlanmamış	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,5	0,5	0,2	0,0	0,7	0,9	0,1	0,1	0,0
C15-26	Sindirim Organları	0,8	0,2	0,3	0,8	1,5	3,7	6,1	15,3	25,5	45,7	88	158,5	245,1	344,6	403,1	490	532	469,4	61,87	55	6,7
C15	Özofagus	0	0	0	0,1	0	0,1	0,1	0,7	1,1	0,9	3,6	5,6	8,1	12,5	10,6	15,5	13,9	16,1	2,03	1,8	0,22
C16	Mide	0	0	0	0,1	0,2	0,8	1,9	3,6	7,2	12,4	23,4	42,2	58,7	84,1	107,2	129,4	145,4	118,5	15,92	14,1	1,71
C17	İnce Barsak	0	0	0	0,1	0	0,1	0	0,4	0,5	1,4	1,5	2,4	1,8	4	3,1	5,4	9	5,7	0,82	0,7	0,08
C18	Kolon	0	0,1	0,3	0,2	0,8	1,6	1,7	4,9	7,4	12,2	23,4	40,5	66,9	100,4	117,4	147,7	164,8	136,6	17,55	15,6	1,89
C19-C20	Rektum	0	0	0	0,3	0,5	0,5	1,6	2,8	4,9	9,8	16,2	29,3	48,8	64,6	67,3	76,2	71,6	76,8	11,16	9,9	1,23
C21	Anüs	0	0	0	0	0	0	0,2	0,3	0,4	0,3	0,2	1	1,4	1,6	2,7	5,6	0,9	0,36	0,3	0,03	
C22	Karaciğer	0,8	0,1	0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,7	1,3	2,5	6,7	14,7	24,4	29,6	30,6	37,7	40,3	37	5,06	4,6	0,56
C23-C24	Safrakesesi Vb.	0	0	0	0	0	0	0,1	0,7	0,4	1,2	2,7	4,6	7,9	10,2	17,6	15,2	17,4	13,3	1,95	1,7	0,23
C25	Pankreas	0	0	0	0,1	0,1	0,4	0,3	1,1	2,1	4,7	10,1	17,9	26,4	37,1	46,8	57,9	63,3	64,5	6,82	6,1	0,73
C26	Diğer Sindirim Organları	0	0	0	0,1	0	0,1	0	0,1	0,2	0,3	0,2	0,3	0,7	1,1	0,9	2,3	0,7	0	0,2	0,2	0,02
C30-34,C37-C38	Solunum Organları	0,1	0,0	0,1	0,4	0,9	0,9	2,1	4,4	11,9	36,2	92,8	201,6	323,8	468,8	512,4	537,6	433,4	334,7	69,5	62,6	8,28
C30-C31	Burun, Sinüsler Vb.	0,1	0	0	0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,6	1,2	1,2	1,4	2,7	2,1	2,7	4,9	2,8	0,49	0,4	0,05
C32	Larinks	0	0	0	0	0	0	0,3	0,4	1	4,2	12,3	19,7	32,4	41,1	39	37,7	34,1	20,9	6,38	5,7	0,75
C33-C34	Trakea,Bronş,Akciğer	0	0	0	0,2	0,8	0,7	1,4	3,5	10,2	30,3	78,3	179,1	287,5	422	467,3	495,6	391,6	308,2	61,93	55,9	7,41
C37-C38	Diğer Torasik Organlar	0	0	0,1	0,2	0	0,1	0,3	0,3	0,5	1,1	1	1,6	2,5	3	4	1,6	2,8	2,8	0,67	0,6	0,07
C40-C41	Kemik	0,5	0,9	1,8	1,6	1,5	1	1,3	0,6	1,2	0,7	1,3	1,8	2,1	1,4	2,8	3,1	2,8	4,7	1,29	1,3	0,1
C43	Deri Melanomu	0	0	0	0	0,1	0,5	0,8	1	1,7	2	3,5	4,9	6,9	9,6	12	12,4	17,4	25,6	2,16	1,9	0,21
C44	Diğer Deri	0	0	0,3	0,3	0,5	1,5	2,9	5,2	10,1	15,7	28,8	51,1	81,1	135,5	191,2	270,9	335,2	430,6	26,27	23,4	2,62
C45	Mezoteliyoma	0	0	0	0	0	0	0,1	0,1	0,3	1,2	1,5	2	4,4	7,7	7,3	10,1	5,6	4,7	1,06	1	0,12
C46	Kaposi Sarkomu	0	0	0	0	0,1	0,3	0,3	0,4	0,4	0,7	0,8	1,6	2,4	3,4	6,6	10,9	7,7	4,7	0,85	0,7	0,08
C47;C49	Konnektif,Yumuşak Doku	1,7	0,4	0,4	1,2	0,9	0,8	1	1,4	2	2,2	3,5	3,7	6,2	6,4	6,8	7,8	7	12,3	2,12	2	0,19
C50	Meme	0	0	0	0	0	0,1	0,3	0,2	0,7	0,9	1,4	1,4	2,4	4,8	3,3	5,8	6,3	6,6	0,79	0,7	0,08
C60-63	Erkek Genital Organları	0,4	0,3	0,3	3,4	10,0	13,3	12,7	9,2	7,1	11,8	34,2	86,4	190,9	322,9	401,6	446,7	386,0	409,6	47,8	43,7	5,53
C60	Penis	0,1	0	0	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0,1	0,2	0,1	0,3	0,3	0,2	0,4	1,4	0,9	0,1	0,1	0,01
C61	Prostat	0	0	0	0	0	0,1	0,1	0,4	1,2	7,7	30,9	84,4	188,6	320,5	399,6	444,7	383,2	407,8	42,59	39,1	5,17
C62	Testis	0,3	0,3	0,3	3,3	9,8	13,1	12,5	8,6	5,8	3,9	1,9	1,7	1,8	1,6	1,2	0,7	0,9	5,05	4,4	0,34	
C63	Diğer Erkek Genital	0	0	0	0,1	0,1	0	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0,3	0,3	0,2	0,4	0,7	0	0,07	0,1	0,01
C64-68	Üriner Organlar	1,8	0,3	0,2	0,3	0,6	2,0	4,3	7,2	11,5	25,5	49,0	78,0	125,5	189,7	235,4	266,2	259,5	257,0	33,1	29,6	3,66
C64	Böbrek	1,7	0,3	0,1	0,1	0,2	0,8	2,2	4,6	6,3	11,9	19,2	23,2	32,5	36,9	38,3	47	31,3	14,2	8,62	7,6	0,89
C65	Renal Pelvis	0	0	0	0	0	0	0	0	0,2	0	0,8	0,8	1	1,9	2,8	1,9	3,5	3,8	0,33	0,3	0,04
C66	Üreter	0	0	0	0	0	0	0,1	0	0	0,1	0,2	0,6	1,1	0,8	2,6	3,5	1,4	3,8	0,25	0,2	0,03
C67	Mesane	0,1	0	0,1	0,2	0,4	1,1	1,9	2,5	4,9	13,5	28,8	53,2	90,3	149,3	189,8	212,6	221,9	233,3	23,73	21,4	2,68
C68	Diğer Üriner Organlar	0	0	0	0	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0	0,2	0,6	0,8	1,9	1,2	1,4	1,9	0,15	0,1	0,02
C69	Göz	0,8	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0	0,2	0,1	0,2	0,5	0,5	0,3	0,3	0,9	1,6	1,4	0,9	0,28	0,3	0,02
C70-C72	Beyin, Sinir Sistemi	3,2	3	2,1	1,8	1,9	2,3	4,1	3,4	5	6,5	11,4	13,6	18,9	22,4	29,6	28,8	22,3	20,9	6,63	6,2	0,65
C73	Tiroid	0,1	0,3	0,4	1,3	3,2	4	7,1	8,9	11,2	14,8	16,6	16,5	20,1	17,9	16,2	11,3	5,6	5,7	7,76	6,6	0,69
C74-75	Diğer Endokrin Bezleri	2,8	0,2	0,4	0,2	0,3	0,2	0,1	0,6	0,2	0,6	0,4	0,9	0,9	0,9	0,7	0,0					

Tablo 8. Kadınlarda Yaşa Özel Kanser Hızlarının Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019) (100.000 Kişide)

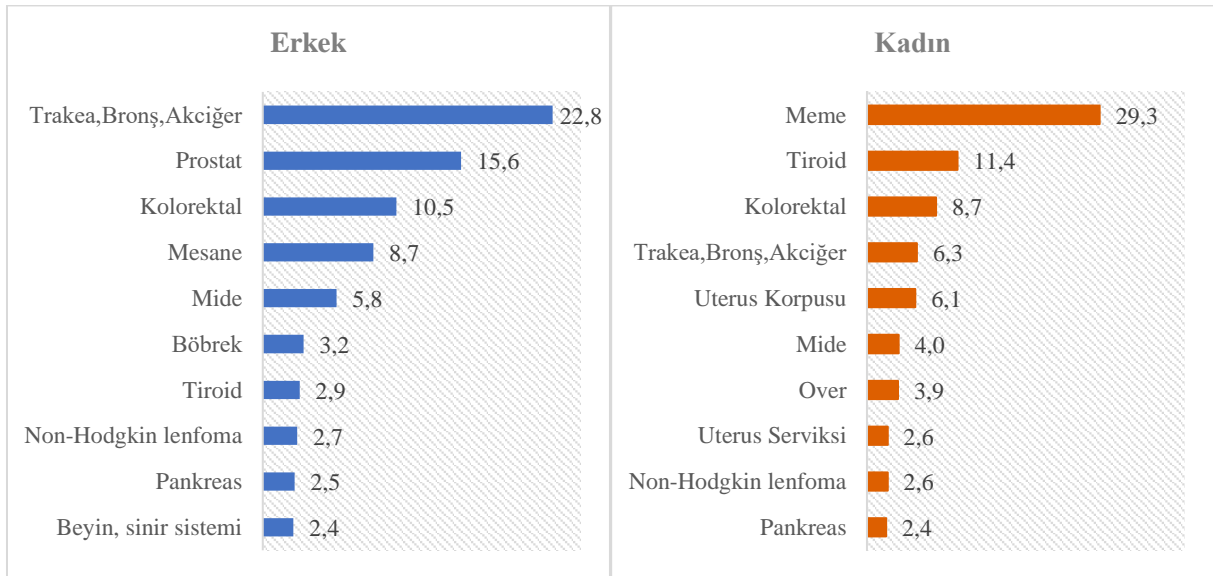
ICD-10	Topografi	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+	Kaba Hız	YSH	KÜM 0-74*
C00-96	Bütün Yerleşim Yerleri	18,6	9,7	11,3	23,5	30,3	53,7	89,8	156,1	246,1	333,8	434,2	518,6	659	795,5	886,4	1009,5	1044,1	1044,3	242,61	193,4	21,34
C00-14	Ağız, Farinks	0,1	0,1	0,4	0,6	1,1	0,8	1,2	1,9	1,8	3,8	5,1	5,5	6,9	10	10	13,1	14,8	20,4	2,93	2,3	0,24
C00	Dudak	0	0	0	0	0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,4	0,4	0,3	1	1,5	3,4	3,9	6,3	0,33	0,2	0,02
C01-C02	Dil	0,1	0	0	0	0,1	0,1	0,2	0,2	0,7	0,6	0,9	1,1	1,3	2,3	2,3	3,4	4,8	5,8	0,62	0,5	0,05
C03-C06	Ağız	0	0,1	0	0,1	0,3	0,1	0,2	0,3	0,2	1	1,4	1,7	1,9	3,3	3,3	1,4	2,2	2,9	0,69	0,6	0,07
C07-C08	Tükürük Bezleri	0	0	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,2	0,5	0,8	0,4	1,2	1	0,6	2,9	2,2	3,4	0,48	0,4	0,03
C09	Tonsil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,1	0,2	0,4	0,3	0,3	0,2	0	0	0,5	0,08	0,1	0,01
C10	Diğer Orofaring	0	0	0	0	0	0	0,1	0	0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,4	0,2	0	0,4	0	0,06	0	0,01
C11	Nasofaring	0	0	0,1	0,2	0,3	0,2	0,1	0,8	0,4	1,1	1	0,8	1,3	1	1,7	1,7	0,9	1	0,52	0,4	0,04
C12-C13	Hipofaring	0	0	0	0	0	0	0	0,2	0,1	0,3	0,2	0,5	0,4	0,4	0,2	0,3	0,4	0	0,13	0,1	0,01
C14	Farinks, Tanımlanmamış	0	0	0	0	0	0	0,1	0	0	0	0	0	0,1	0,3	0	0	0	0,5	0,02	0	0
C15-26	Sindirim Organları	0,6	0,2	0,4	1,2	2,6	4	6,3	12	21,3	33,7	53	81,5	121,1	170,6	211,4	256,8	298,6	305,6	40,34	30,9	3,59
C15	Özofagus	0	0	0	0	0	0,1	0,2	0,5	1	1,3	2,2	3,4	4,2	5,4	6,1	8,9	12,3	8,3	1,42	1,1	0,12
C16	Mide	0	0	0,1	0,1	0,7	1,2	1,5	3,6	5,5	7,8	12,1	18,6	25,7	36,4	43,1	58,8	67,6	65,7	9,02	6,9	0,78
C17	İnce Barsak	0	0	0	0,1	0	0	0,1	0,1	0,4	0,4	0,8	1,2	1,7	1,2	2,9	2	2,6	3,4	0,47	0,4	0,04
C18	Kolon	0	0,1	0,2	0,9	1,2	1,7	2,3	3,9	6,7	11,9	18,4	24,4	36,7	54,5	70,1	82,1	92,2	105,6	13,1	10	1,17
C19-C20	Rektum	0	0	0	0,2	0,4	0,4	1,2	2,4	4,3	6,7	10,3	15,1	20,5	28,2	27	34,7	36,9	39,4	6,41	5	0,58
C21	Anüs	0	0	0	0	0	0,1	0	0	0,2	0,3	0,2	0,5	0,9	1,9	1,7	1,7	1,8	1	0,29	0,2	0,03
C22	Karaciğer	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	0,3	0,8	0,9	1,5	3,7	8,2	9,5	11,7	15,2	23,7	17,5	2,21	1,7	0,19
C23-C24	Safra kesesi Vb.	0	0	0	0	0	0,1	0,1	0,3	0,8	0,7	2	3,5	5,5	6,8	15,7	13,2	16,7	10,7	1,82	1,4	0,18
C25	Pankreas	0	0	0	0,4	0,1	0,5	0,7	1,4	3,6	5,3	10,8	17,6	26,3	32	38,2	44,8	51,1	5,43	4,1	0,49	
C26	Diğer Sindirim Organları	0	0	0	0	0	0	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3	0,1	0,4	1,1	2	0	2,9	0,17	0,1	0,01	
C30-34,C37-C38	Solunum Organları	0,2	0	0,3	0,3	0,3	0,8	1,1	2,8	6,1	13,5	24,9	42,6	55,9	68,9	84,3	88	89,1	69,7	15,51	12,2	1,51
C30-C31	Burun, Sinüsler Vb.	0	0	0,1	0,1	0	0,1	0	0,1	0,1	0,5	0,7	0,5	0,6	0,4	0,8	1,7	2,6	1	0,25	0,2	0,02
C32	Larinks	0	0	0	0	0	0	0	0,1	0,4	0,5	0,8	2	2,1	2,3	1,7	4	2,2	1,5	0,55	0,4	0,05
C33-C34	Trakea, Bronş, Akciğer	0,1	0	0,1	0,1	0,3	0,6	0,9	2,5	5,2	12	22,6	38,5	51,8	65,6	79,5	80,6	82,1	65,7	14,25	11,2	1,4
C37-C38	Diğer Torasik Organlar	0,1	0	0,1	0,1	0	0,1	0,2	0,1	0,4	0,5	0,8	1,6	1,4	0,6	2,3	1,7	2,2	1,5	0,46	0,4	0,04
C40-C41	Kemik	0,2	0,9	1,3	1,6	0,8	0,9	0,8	0,8	0,5	1,3	0,8	0,9	0,8	1,7	2,5	1,1	2,6	3,9	1,01	1	0,08
C43	Deri Melanomu	0,1	0	0	0	0,3	0,7	0,9	1,1	1,2	1,5	2	2,6	3,9	5,2	5,9	8,6	8,8	11,7	1,54	1,2	0,13
C44	Diğer Deri	0,1	0,1	0,1	0,1	0,9	1,8	2,6	5,8	10,1	14,8	23,4	36,3	51,6	83	116,3	157,8	197,5	242,8	21,09	15,5	1,74
C45	Mezoteliyoma	0	0	0	0,1	0	0	0	0,1	0,4	0,6	1,1	1	2	2,8	3,8	4	1,8	2,4	0,59	0,5	0,06
C46	Kaposi Sarkomu	0,1	0	0	0	0,1	0,1	0	0,1	0,5	0	0,2	1,2	1,5	1,9	4,9	5,3	9,2	0,44	0,3	0,03	
C47;C49	Konjektif,Yumuşak Doku	1,5	0,5	0,9	0,8	0,8	0,6	1,1	1,1	1,7	1,7	2,7	3,4	4,7	4,5	4	7,2	3,9	6,3	1,82	1,6	0,15
C50	Meme	0	0	0	0	1,7	9,2	25,4	59,6	109,2	131,3	143,8	150,2	175,9	177,4	173,4	175	149,2	128	65,84	52,6	5,79
C51-58	Kadın Genital Organları	0,2	0,1	0,5	1,8	3,6	8,7	16,9	26,9	48,5	70,8	85	100,8	109	97,6	93,7	86,9	64,6	30,46	24,6	2,86	
C51	Vulva	0	0	0	0	0	0	0,2	0,3	0,7	0,4	1,5	2,3	3,2	3,3	3,7	7,5	2,9	0,65	0,5	0,06	
C52	Vajina	0	0	0	0,1	0	0	0	0,1	0,1	0	0,4	0,2	0,7	0,6	0,4	1,3	1	0,16	0,1	0,01	
C53	Uterus Serviksi	0	0	0	0,1	0,2	0,7	3,8	7,1	8,7	10,8	14,5	13,1	13	11,5	13,6	12,3	12,3	13,1	5,73	4,5	0,49
C54	Uterus Korpusu	0	0	0	0,1	0,2	0,6	1,6	3,4	9	19,1	32,9	45,5	54,1	61,8	49,1	42,2	28,1	21,4	13,71	11,2	1,39
C55	Uterus Unspec.	0	0	0	0	0	0,1	0,2	0,4	0,6	1,3	2,1	2,9	3,5	2,6	4	5,2	5,3	3,9	1	0,8	0,09
C56	Over	0,1	0,1	0,4	1,3	1,3	1,8	2,8	5,5	7,9	15,4	19,7	21	25,9	27,3	25,3	27,5	28,5	20,4	8,66	7	0,78
C57	Diğer Kadın Genital	0,1	0	0,1	0,1	0	0,1	0,1	0,2	0,3	1,1	0,8	0,8	1,3	2	1,9	1,4	3,9	1,9	0,5	0,4	0,04
C58	Plasenta	0	0	0	0,1	0,1	0,3	0,2	0	0	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0,05	0,1	0
C64-68	Üriner Organlar	1,4	0,2	0	0,6	0,7	1,5	1,4	3,4	4	7,5	13,2	18,9	28,7	38,5	45,1	50,5	53,1	49,6	8,88	7	0,82
C64	Böbrek	1,2	0,2	0	0,3	0,3	1,1	0,8	2,4	2,9	4,6	7,7	10,2	15,7	20,8	20,1	16,1	13,6	9,2	4,42	3,7	0,44
C65	Renal Pelvis	0	0	0	0	0	0	0	0	0,1	0,1	0,3	0,3	0,8	0,4	1	1,1	1,8	2,4	0,18	0,1	0,01
C66	Üreter	0	0	0	0	0	0	0,1	0	0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,4	0,8	0,3	0,4	0	0,08	0,1	0,01
C67	Mesane	0,1	0	0	0,3	0,4	0,3	0,4	1	0,9	2,6	4,9	8,3	11,9	16,9	23	33	37,3	37,5	4,15	3,1	0,36
C68	Diğer Üriner Organlar	0,1	0	0	0	0	0,1	0,1	0	0,1	0,1	0,1	0	0,1	0	0,2	0	0	0,5	0,05	0	0
C69	Göz	0,5	0,1	0	0	0,2	0	0,1	0,1	0,1	0,3	0,6	0,4	0,3	0,3	1	0,6	0,4	1	0,23	0,2	0,02
C70-C72	Beyin, Sinir Sistemi	2,5	1,6	1,6	2	1,8	2,3	2,9	3	4,5	6,1	7,7	9,3	12,6	12,8	18						

4.1. 2019 Yılı İlk 10 Kanser (Yaşa Standardize Hız/ 100.000 kişide)

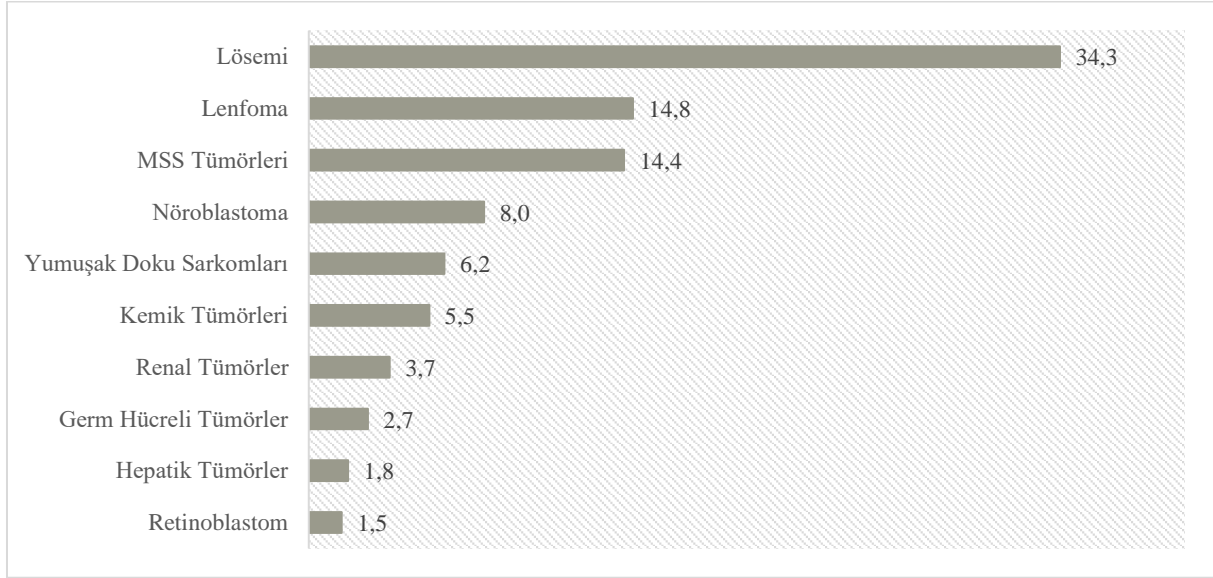
Şekil 7. Cinsiyete Göre En Sık Görülen 10 Kanserın Yaşa Standardize Edilmiş Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)

4.2. Tüm Yaş Grupları (Yüzde)

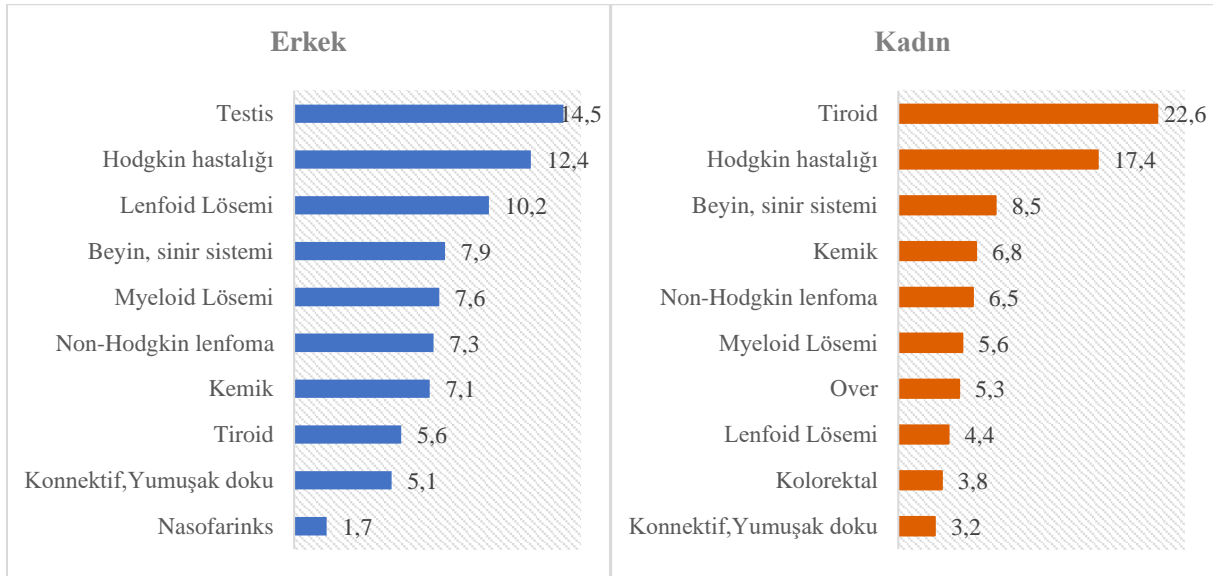
Şekil 8. Tüm Yaş Gruplarında Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

4.3. Çocukluk Çağı Kanserleri (Yüzde)

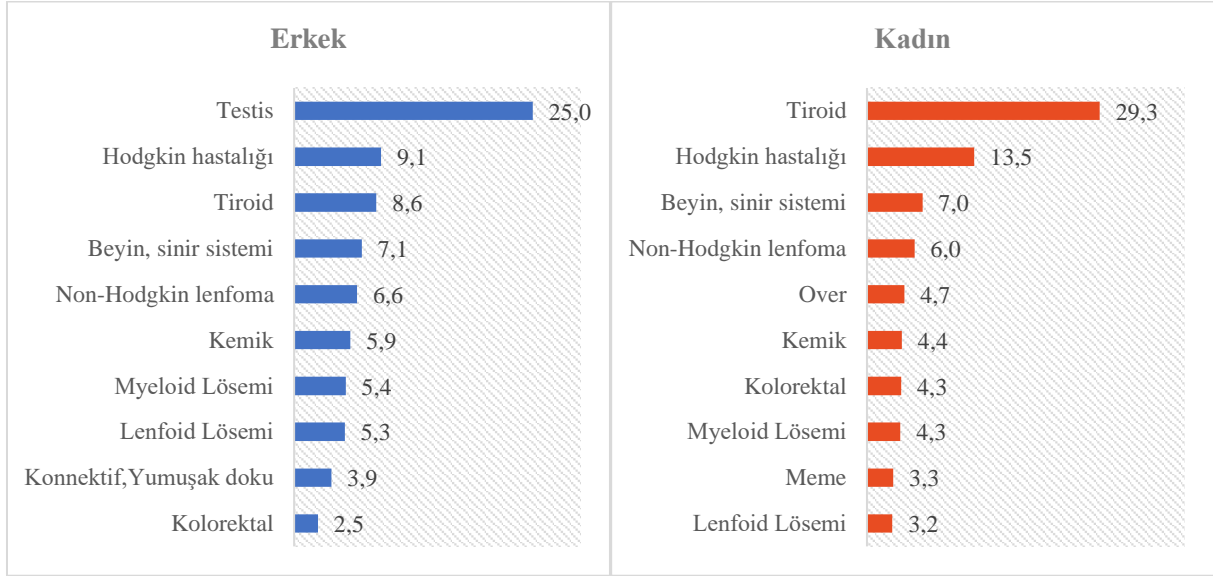
Şekil 9. 0-14 Yaş Çocuklarda Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

4.4. 15-19 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde)

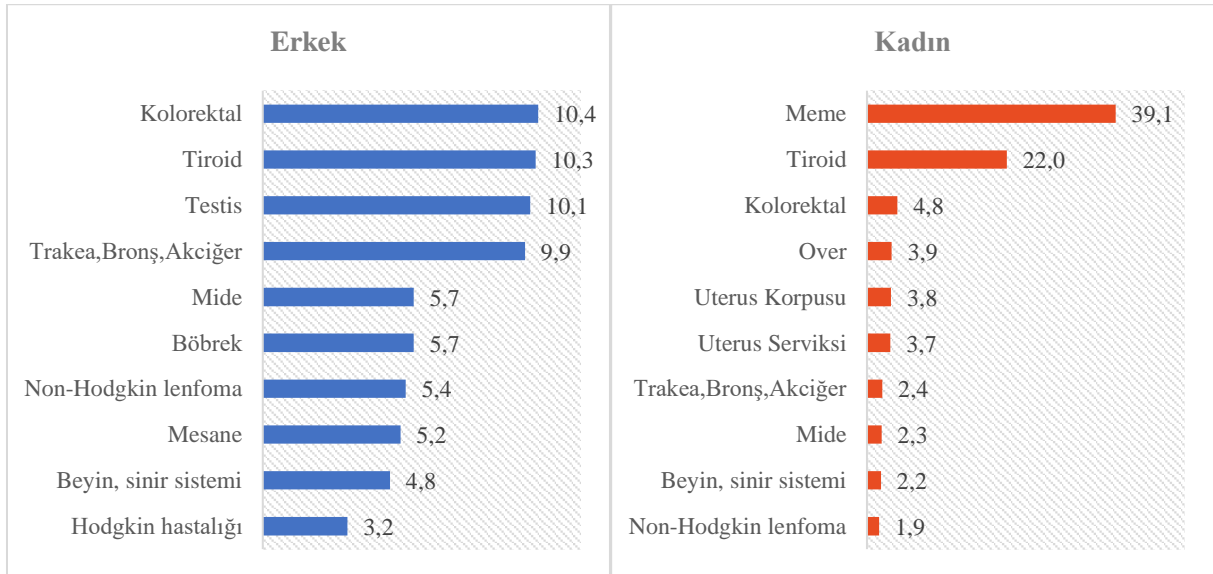
Şekil 10. 15-19 Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

4.5. 15-24 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde)

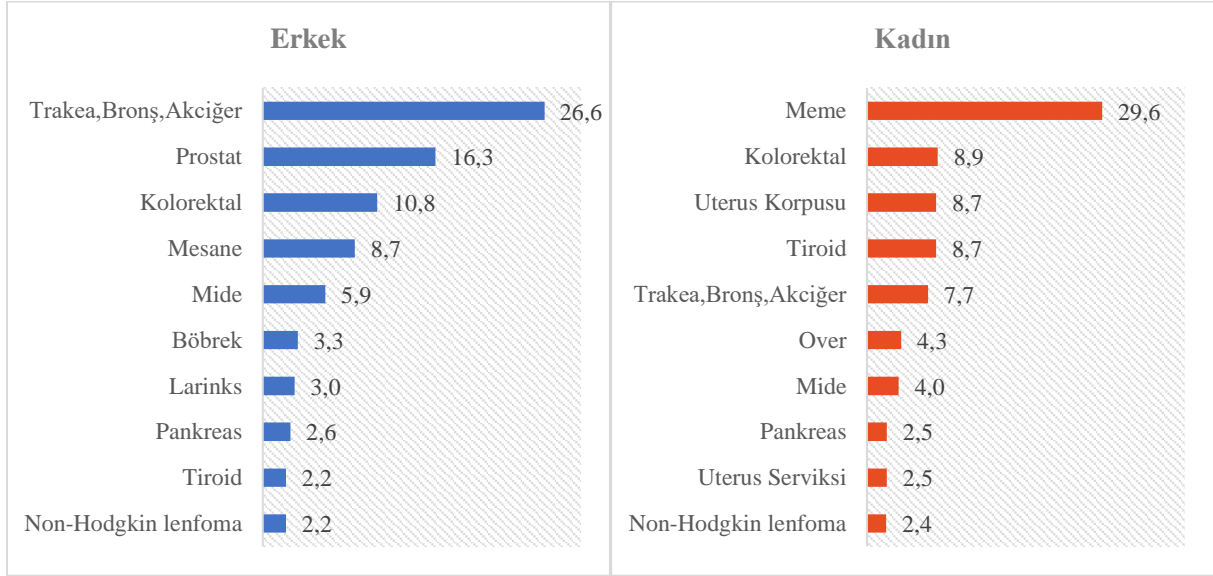
Şekil 11. 15-24 Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

4.6. 25-49 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde)

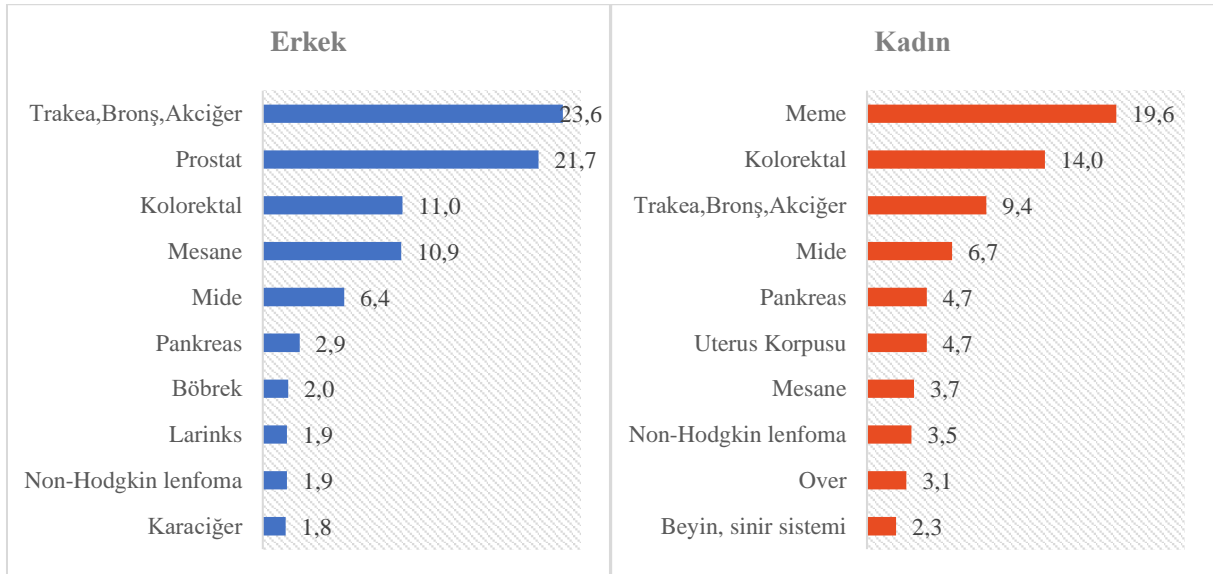
Şekil 12. 25-49 Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

4.7. 50-69 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde)

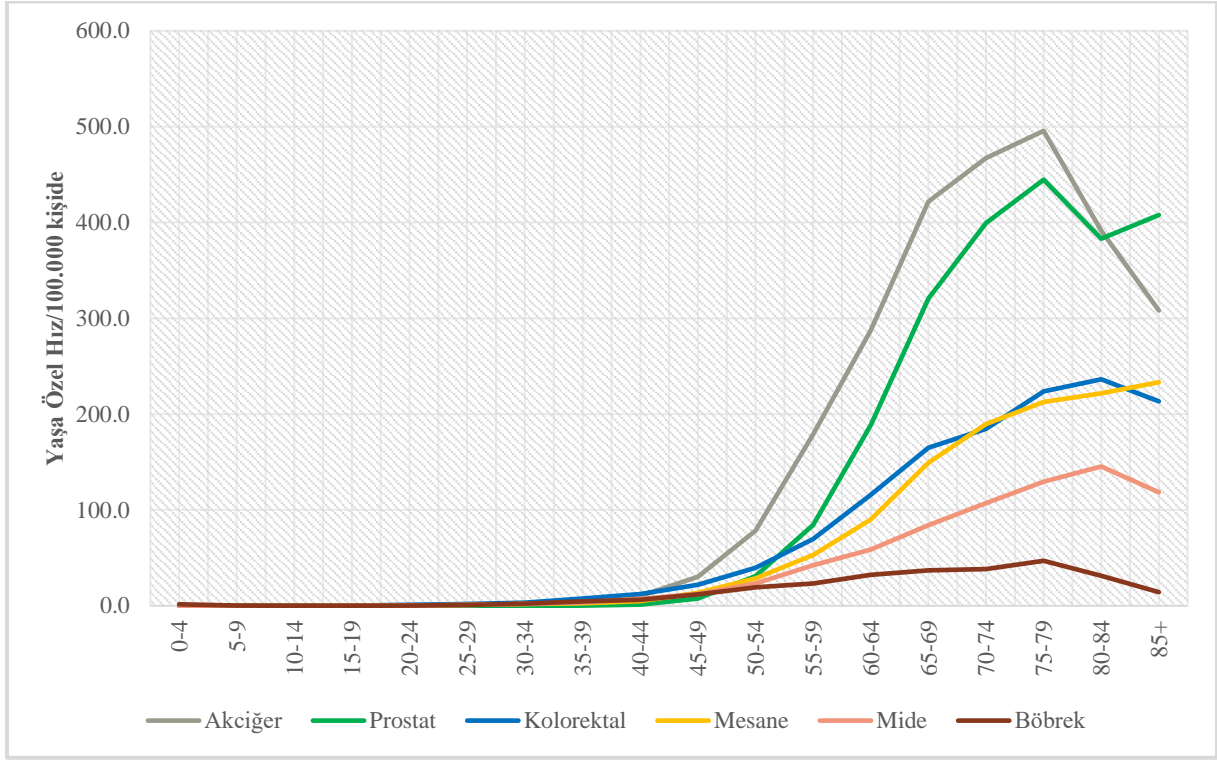
Şekil 13. 50-69 Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

4.8. 70 Yaş ve Üzeri Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı (Yüzde)

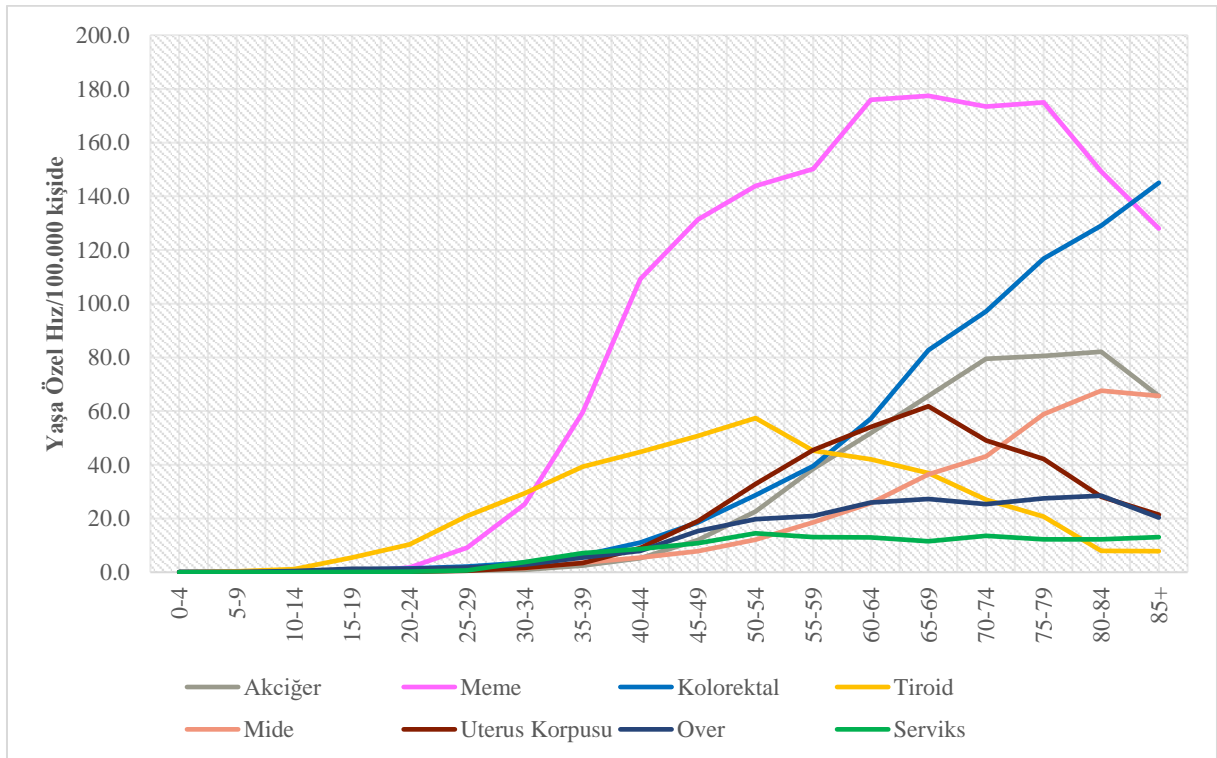

Şekil 14. 70 Yaş ve Üzeri Yaş Cinsiyete Göre En Sık Görülen Kanserlerin Yüzde Dağılımları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

4.9. Bazı Kanser Türlerinin Yaşa Özel Hızları

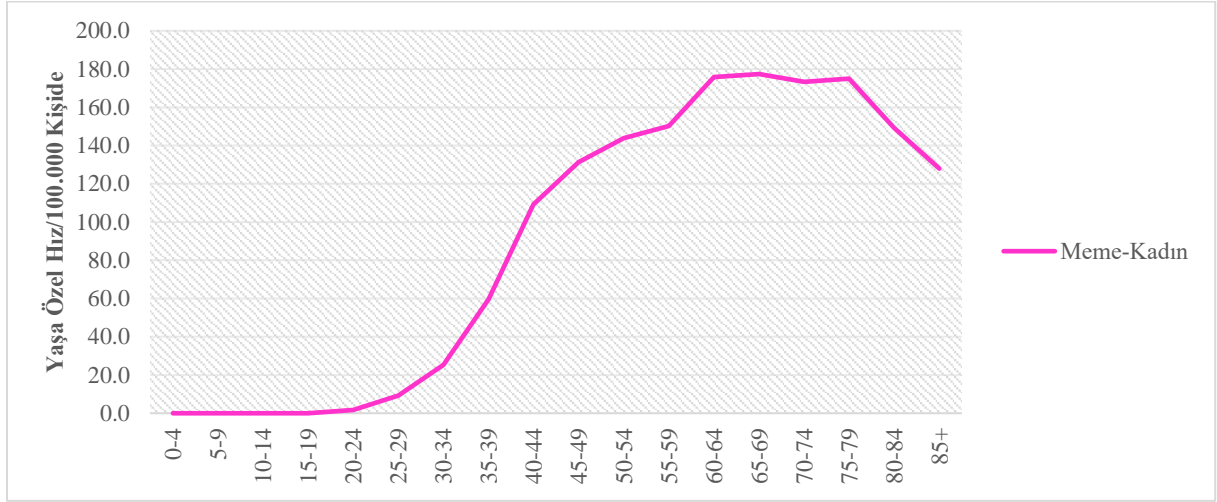

Şekil 15. Erkeklerde En Sık Görülen Kanserlerin Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

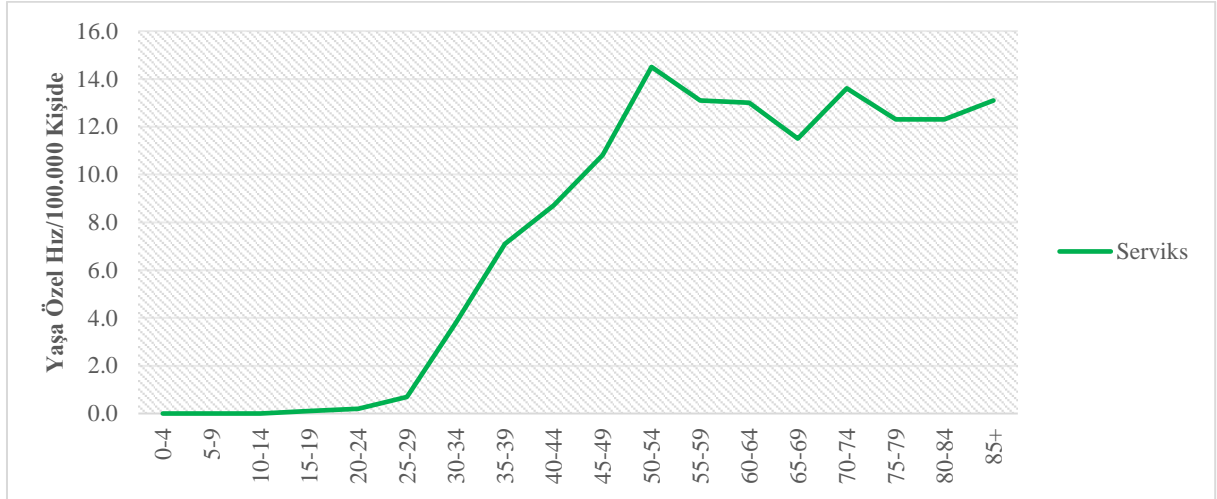

Şekil 16. Kadınlarda En Sık Görülen Kanserlerin Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

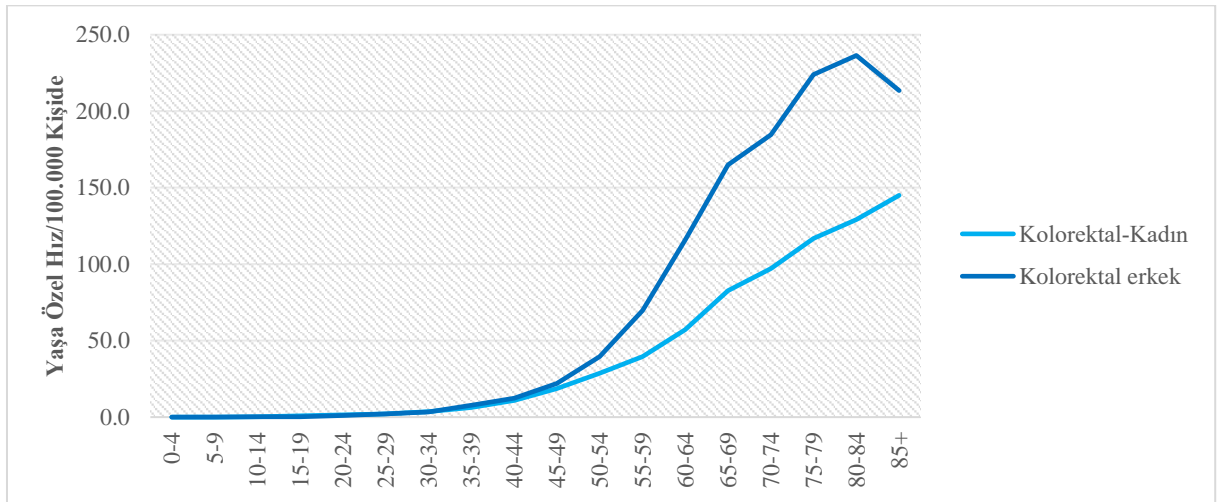
4.10. Ulusal Tarama Programında Yer Alan Kanserlerin Yaşa Özel Hızları

Şekil 17a. Meme Kanseri Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

Şekil 17b. Serviks Kanseri Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

Şekil 17c. Kolorektal Kanseler Yaşa Özel Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

4.11. Bazı Kanserlerin Histolojik Tip Dağılımları

Histolojik tip dağılım tabloları ilk 5 kanser içinde yer alan bazı kanser türleri için düzenlenmiştir.

Tablo 9. Kadın Meme Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

Histolojik Tip (n=11.076)	Yüzde	Yüzde
Duktal ve Lobüler (10.568)	95,4	
Infiltratif Duktal Karsinom (8.794)		83,2
Lobuler Karsinom (765)		7,2
Infiltratif Duktal ve Lobüler Karsinom (242)		2,3
Infiltratif Duktal Mikst/Karışık Diğer Tür Karsinom (392)		3,7
Infiltratif Duktuler Karsinom (11)		0,1
Medüller Karsinom (94)		0,9
Infiltratif Lobuler Mikst/ Karışık Diğer Tür Karsinom (43)		0,4
Diğer (227)		2,1
Müsinöz (151)	1,4	
Kompleks Epitelyal (123)	1,1	
Adenokarsinom (133)	1,2	
Yassı Hücreli (53)	0,5	
Fibroepitelyal (22)	0,2	
Deri Ekleri (5)	0,0	
Diğer* (21)	0,2	
Toplam	100,0	100,0

Morfolojisinde yalnızca malign neoplazm olarak tanımlanan kanserler, yüzdelere dâhil edilmemiştir. *Asiner hücreli karsinom, Sarkomlar, Fibroepitelyal, Kan damarı, Bazaloid Karsinom, Mukoepidermoid karsinom, Miyomatöz, Sarkomatoid karsinom, Malign mikst tümör, Granüler hücreli tümör, Lenfomalar

Tablo 10. Toraks Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

Histolojik Tip (n=16.346)	Yüzde	Yüzde	Yüzde
AKCİĞER (C34-C35) (15.999)	97,9		
Karsinom (12.499)		78,1	
Skuamöz Hücreli Karsinom (3.927)			31,4
Adenokarsinom (4.854)			38,8
Küçük Hücreli Karsinom (2.117)			16,9
Büyük Hücreli Karsinom (418)			3,3
Diğer Karsinomlar (1.183)			9,5
Sarkom (43)		0,3	
Diğer Malign Neoplazmlar* (421)		2,6	
Başka Biçimde Tanımlanmamış (BBT) Malign Neoplazmlar (3.036)		19,0	
MEZOTELYOMA (C45) (347)	2,1		
Toplam	100,0	100,0	100,0

*Epitelyal Neoplazmlar, Mukoepidermoid Neoplazmlar, Yumuşak Doku Tümörleri ve Sarkomlar, Fibromatöz Neoplazmlar, Miyomatöz Neoplazmlar, Kompleks/Mikst Neoplazmlar, Fibroepitelyal Neoplazmlar, Kan damarı Tümörleri

Tablo 11. Tiroid Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

Histolojik Tip (n=6.651)	Yüzde	Yüzde
Karsinomlar(6.627)	94,4	
Foliküler Adenokarsinom (233)		3,5
Papiller Adenokarsinom (6.185)		93,3
Medüller Karsinom(99)		1,5
Anaplastik Karsinom(26)		0,4
Diğer Karsinomlar(28)		0,4
Bilinmeyen Karsinomlar(56)		0,8
Sarkomlar (2)	0,03	
Diğer Malign Neoplazmlar (22)	0,3	
Bilinmeyen Malign Neoplazmlar (372)	5,3	
Toplam	100,0	100,0

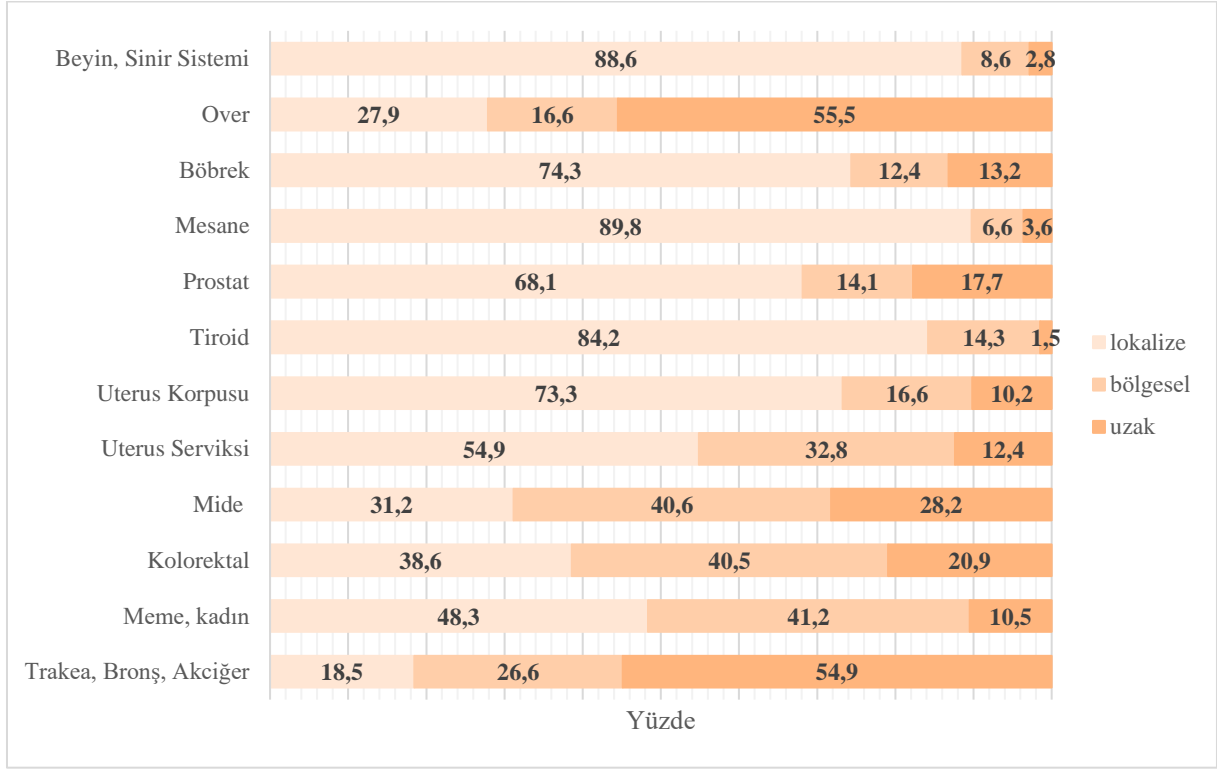
* Epitelyal Neoplazmlar,Adenokarsinomlar,Deri Ekleri,Mukoepidermoid Neoplazmlar, Müsinöz neoplazmlar,Kompleks Epitelyal Neoplazmlar,Yumuşak Doku,Kan Damarı Tümörleri,Lenfoma

Tablo 12. Kolorektal Kanserlerin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019)

Histolojik Tip (n=8.937)	Yüzde
Adenokarsinom (8.377)	93,7
Karsinoid Tümör (173)	1,9
Skvamöz Hücreli Karsinom (22)	0,2
Taşlı Yüzük Hücreli (91)	1,0
Diğer*(274)	3,1
Toplam	100,0

Morfolojisinde yalnızca malign neoplazm olarak tanımlanan kanserler, yüzdeler içine dâhil edilmemiştir. *Epitelyal Neoplazm, Yassı Hücreli Neoplazm, Değişici Epitel Hücreli karsinomlar, medüller karsinom, malign melanom, sarkom, Lipomatöz neoplazm, kompleks mikt neoplazm, Malign Lenfoma

4.12. Bazı Kanser Türlerinin Evre Dağılımları

Şekil 18. En sık görülen kanserlerin tam sırasındaki SEER özet evre dağılımları; SEER 01 Lokalize, SEER 02, 03, 04, 05 Bölgesel, SEER 07 Uzak organ tutulumu

4.13. 2015-2019 Serisi

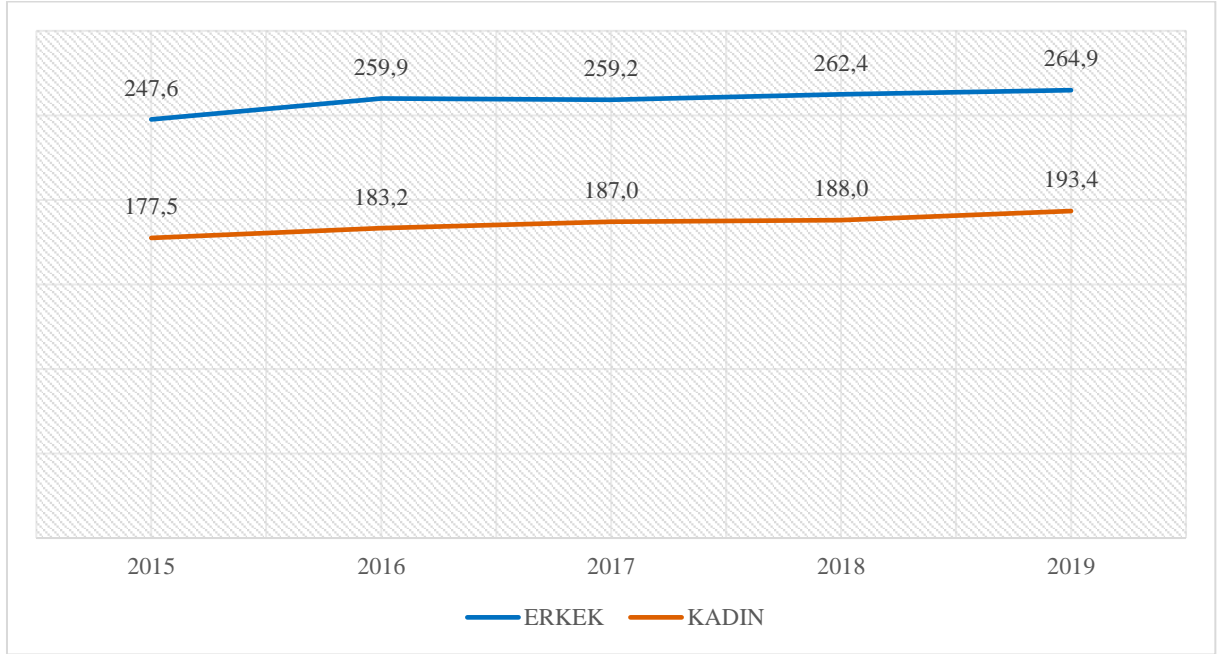
Tablo 13. Erkeklerde Görülen Kanserlerin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı,2015- 2019) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)

ICD-10	Topografi	2015	2016	2017	2018	2019
C00-96	Tüm Topografiler	247,6	259,9	259,2	262,4	264,9
C00-14	Ağız, Farinks	5,3	4,9	4,9	4,9	4,8
C00	Dudak	1,1	1	0,9	0,9	0,8
C01-C02	Dil	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8
C03-C06	Ağız	0,8	0,7	0,9	0,8	0,7
C07-C08	Tükrük Bezleri	0,6	0,5	0,5	0,6	0,5
C09	Tonsil	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
C10	Diğer Orofarinks	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
C11	Nasofarinks	1,2	1,2	1,2	1,1	1,2
C12-C13	Hipofarinks	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
C14	Farinks, Tanımlanmamış	0,3	0,1	0	0	0,1
C15-26	Sindirim Organları	51,9	54	53,9	52,8	55,0
C15	Özofagus	2	2	1,8	1,7	1,8
C16	Mide	14,2	14,2	14,3	14,1	14,1
C17	İnce Barsak	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7
C18	Kolon	14,2	15,7	15,3	15,8	15,6
C19-C20	Rektum	8,9	9,6	9,8	9	9,9
C21	Anüs	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
C22	Karaciğer	4,4	4,3	4,1	3,9	4,6
C23-C24	Safrakesesi Vb.	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7
C25	Pankreas	5,6	5,7	5,9	5,6	6,1
C26	Diğer Sindirim Organları	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
C30-34,C37-C38	Solunum Organları	60,2	64,9	63,3	62,6	62,6
C30-C31	Burun, Sinüsler Vb.	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4
C32	Larinks	6,6	6,2	5,7	6	5,7
C33-C34	Trakea,Bronş,Akciğer	52,5	57,7	56,7	55,5	55,9
C37-C38	Diğer Torasik Organlar	0,7	0,6	0,6	0,7	0,6
C40-C41	Kemik	1,2	1	1,1	1,2	1,3
C43	Deri Melanomu	1,5	1,7	1,7	1,8	1,9
C44	Diğer Deri	24,8	25,9	25,5	24,5	23,4
C45	Mezotelyoma	0,6	0,9	0,8	0,9	1
C46	Kaposi Sarkomu	0,7	0,8	0,9	0,9	0,7
C47;C49	Konnektif,Yumuşak Doku	1,9	2,1	1,8	2,1	2
C50	Meme	0,8	0,8	0,5	0,7	0,7
C60-63	Erkek Genital Organları	36,8	38,7	39,9	44,8	43,7
C60	Penis	0	0,1	0,1	0,1	0,1
C61	Prostat	33,1	35	35,7	40,3	39,1
C62	Testis	3,7	3,6	4	4,3	4,4
C63	Diğer Erkek Genital	0	0	0,1	0,1	0,1
C64-68	Üriner Organlar	27,5	29,3	27,9	28,1	29,6
C64	Böbrek	6,8	7,4	7,2	7,5	7,6
C65	Renal Pelvis	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3
C66	Üreter	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
C67	Mesane	20,2	21,1	20,1	20	21,4
C68	Diğer Üriner Organlar	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
C69	Göz	0,3	0,3	0,4	0,2	0,3
C70-C72	Beyin, Sinir Sistemi	5,3	5,4	5,7	5,2	6,2
C73	Tiroid	6	6,2	6,4	6,3	6,6
C74-75	Diğer Endokrin Bezleri	0,6	0,4	0,4	0,6	0,6
C74	Adrenal Bez	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5
C75	Diğer Endokrin	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1
C81-85,88,90-96	Lenfoid Ve Hematopoetik Dokular	17,5	17,7	18,9	18,9	19,6
C81	Hodgkin Hastalığı	2	1,8	2,1	2,1	2,3
C82-C85;C96	Non-Hodgkin Lenfoma	6,9	7,2	7,1	6,9	6,7
C88	İmmunoproliferatif Has.	0,1	0	0,1	0,1	0,5
C90	Multiple Myelom	2,5	2,5	2,8	3	2,8
C91	Lenfoid Lösemi	3,1	3,2	3,6	3,6	3,7
C92-C94	Myeloid Lösemi	2,6	2,6	2,8	2,9	3,2
C95	Lösemi, Tanımlanmamış	0,3	0,4	0,4	0,3	0,4
C39,C48,C76,C77,C80	Diğer&Tanımlanmamış	4,7	4,9	5,2	5,7	4,9

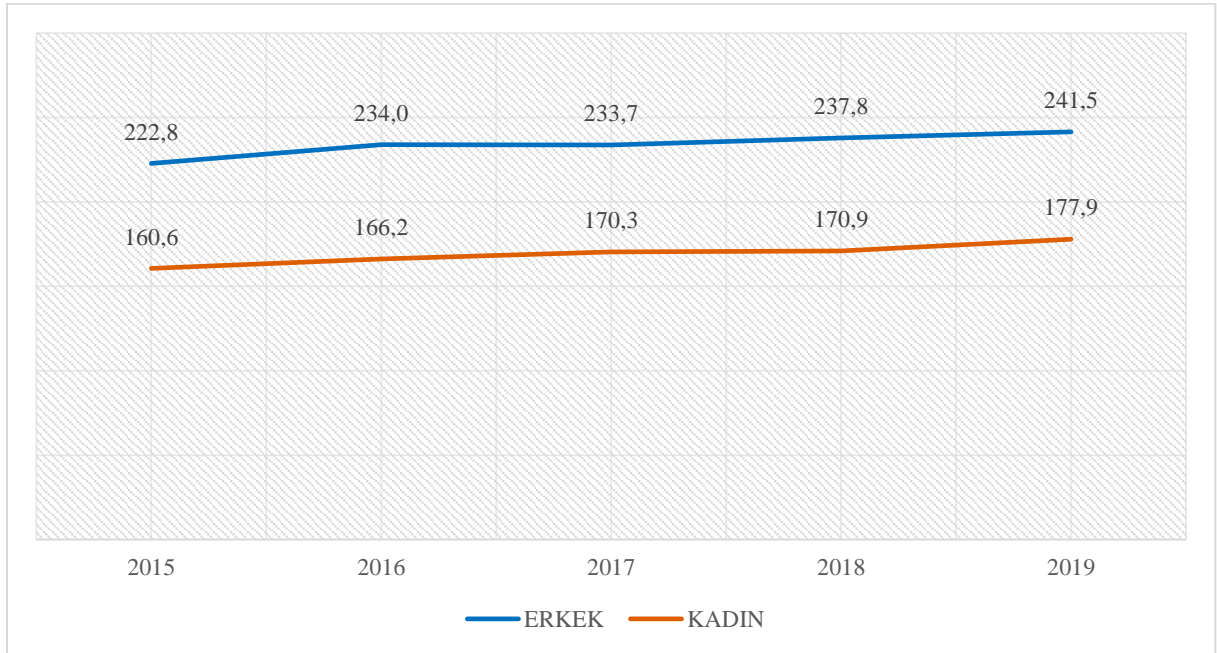
Tablo 14. Kadınlarda Görülen Kanserlerin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)

ICD-10	Topografi	2015	2016	2017	2018	2019
C00-96	Tüm Topografiler	177,5	183,2	187,0	188,0	193,4
C00-14	Ağız, Farinks	2,1	2,4	2	2,2	2,3
C00	Dudak	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2
C01-C02	Dil	0,5	0,6	0,5	0,4	0,5
C03-C06	Ağız	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6
C07-C08	Tükürük Bezleri	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
C09	Tonsil	0,0	0,1	0	0,1	0,1
C10	Diğer Orofarinks	0,0	0	0	0	0
C11	Nasofarinks	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4
C12-C13	Hipofarinks	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
C14	Farinks, Tanımlanmamış	0,1	0	0	0	0
C15-26	Sindirim Organları	28,8	29,7	29,7	29,4	30,9
C15	Özofagus	1,2	1,2	1	1	1,1
C16	Mide	6,3	6,6	6,4	6,5	6,9
C17	İnce Barsak	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4
C18	Kolon	9,2	9,6	9,6	9,7	10
C19-C20	Rektum	5,2	4,6	5,1	5,0	5,0
C21	Anüs	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
C22	Karaciğer	1,6	1,8	1,7	1,6	1,7
C23-C24	Safrakesesi Vb.	1,2	1,4	1,3	1,2	1,4
C25	Pankreas	3,3	3,6	3,9	3,7	4,1
C26	Diğer Sindirim Organları	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1
C30-34,C37-C38	Solumun Organları	10,2	10,8	12,1	12,0	12,2
C30-C31	Burun, Sinüsler Vb.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
C32	Larinks	0,5	0,4	0,4	0,5	0,4
C33-C34	Trakea,Bronş,Akciğer	9,0	9,8	11,1	10,9	11,2
C37-C38	Diğer Torasik Organlar	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
C40-C41	Kemik	0,9	0,8	0,8	0,9	1,0
C43	Deri Melanomu	1,4	1,2	1,2	1,2	1,2
C44	Diğer Deri	16,9	17	16,7	17,1	15,5
C45	Mezotelyoma	0,5	0,5	0,4	0,4	0,5
C46	Kaposi Sarkomu	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
C47;C49	Konnektif,Yumuşak Doku	1,4	1,7	1,5	1,5	1,6
C50	Meme	43,8	45,6	47,7	48,6	52,6
C51-58	Kadın Genital Organları	22,6	23,1	23,2	23,8	24,6
C51	Vulva	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
C52	Vajina	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
C53	Uterus Serviksi	4,5	4,3	4,3	4,2	4,5
C54	Uterus Korpusu	10,0	10,5	10,7	11,1	11,2
C55	Uterus Unspec.	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8
C56	Over	6,4	6,4	6,3	6,5	7,0
C57	Diğer Kadın Genital	0,4	0,5	0,5	0,6	0,4
C58	Plasenta	0,0	0	0	0	0,1
C64-68	Üriner Organlar	6,4	6,8	6,9	6,5	7,0
C64	Böbrek	3,2	3,7	3,8	3,4	3,7
C65	Renal Pelvis	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
C66	Üreter	0,0	0,1	0,1	0	0,1
C67	Mesane	3,1	2,9	2,8	2,9	3,1
C68	Diğer Üriner Organlar	0,0	0	0,1	0,1	0
C69	Göz	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2
C70-C72	Beyin, Sinir Sistemi	4,1	4	4,2	4,2	4,5
C73	Tiroid	21,7	22,9	22,6	22,1	21,3
C74-75	Diğer Endokrin Bezleri	0,7	0,5	0,5	0,5	0,8
C74	Adrenal Bez	0,4	0,3	0,3	0,3	0,5
C75	Diğer Endokrin	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3
C81-85,88,90-96	Lenfoid Ve Hematopoetik Dokular	12,4	13,2	13,5	13,5	14,0
C81	Hodgkin Hastalığı	1,3	1,3	1,5	1,4	1,7
C82-C85;C96	Non-Hodgkin Lenfoma	4,9	5,1	4,8	5,2	4,8
C88	İmmunoproliferatif Has.	0,1	0	0	0	0,4
C90	Multiple Myelom	1,8	1,7	2	2,1	2,1
C91	Lenfoid Lösemi	2,1	2	2,5	2,4	2,4
C92-C94	Myeloid Lösemi	1,9	2	2,2	2,1	2,3
C95	Lösemi, Tanımlanmamış	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3
C39,C48,C76,C77,C80	Diğer&Tanımlanmamış	3,1	3,3	3,8	3,7	2,9

4.14. 2015-2019 Yılları Yaşa Standardize Kanser Hızları

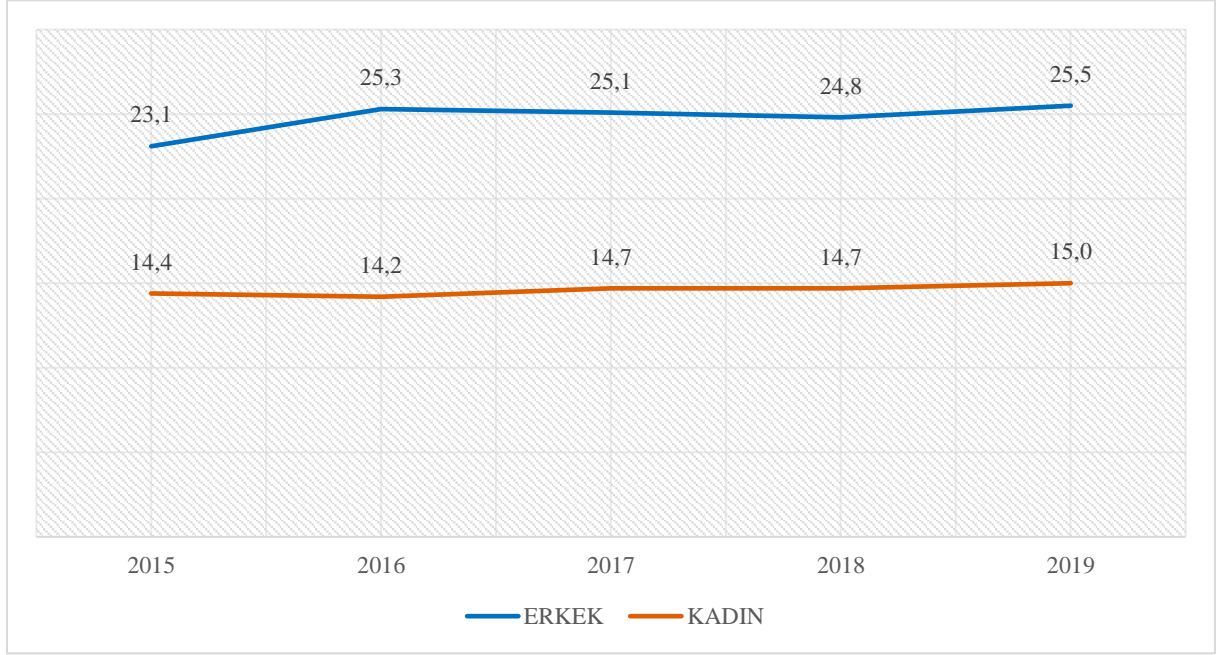

Şekil 19. Tüm Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

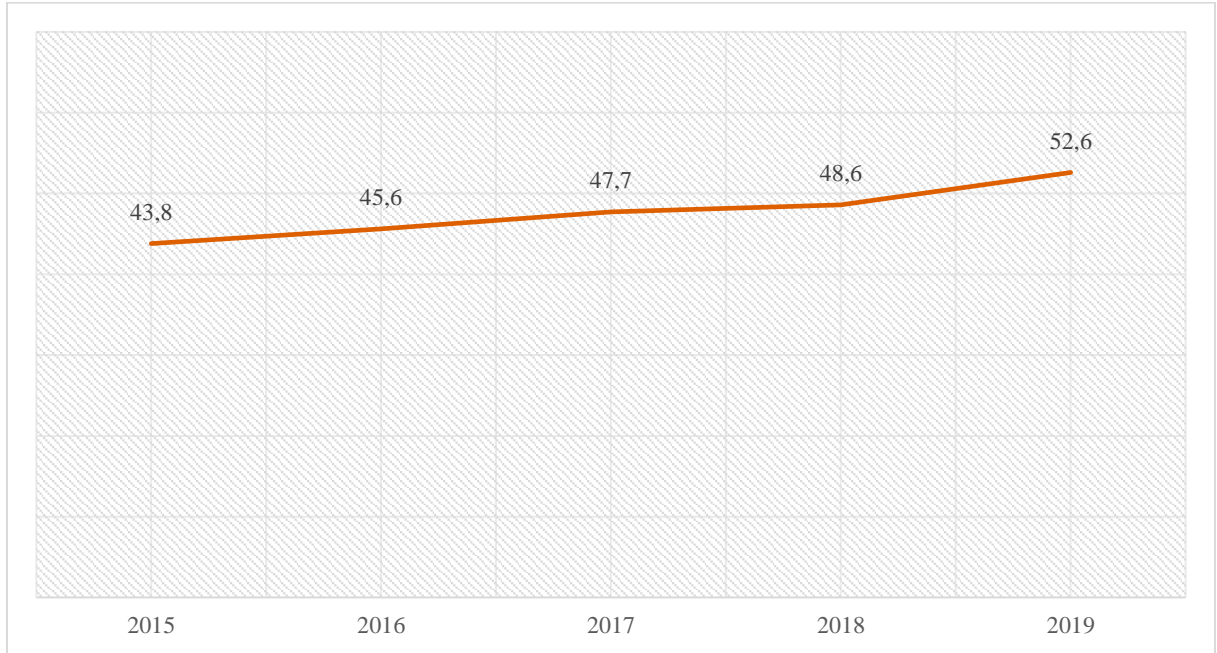

Şekil 20. ICD-10 C00-96 Kodlu Kanserlerin (melanom olmayan deri kanserleri hariç) Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

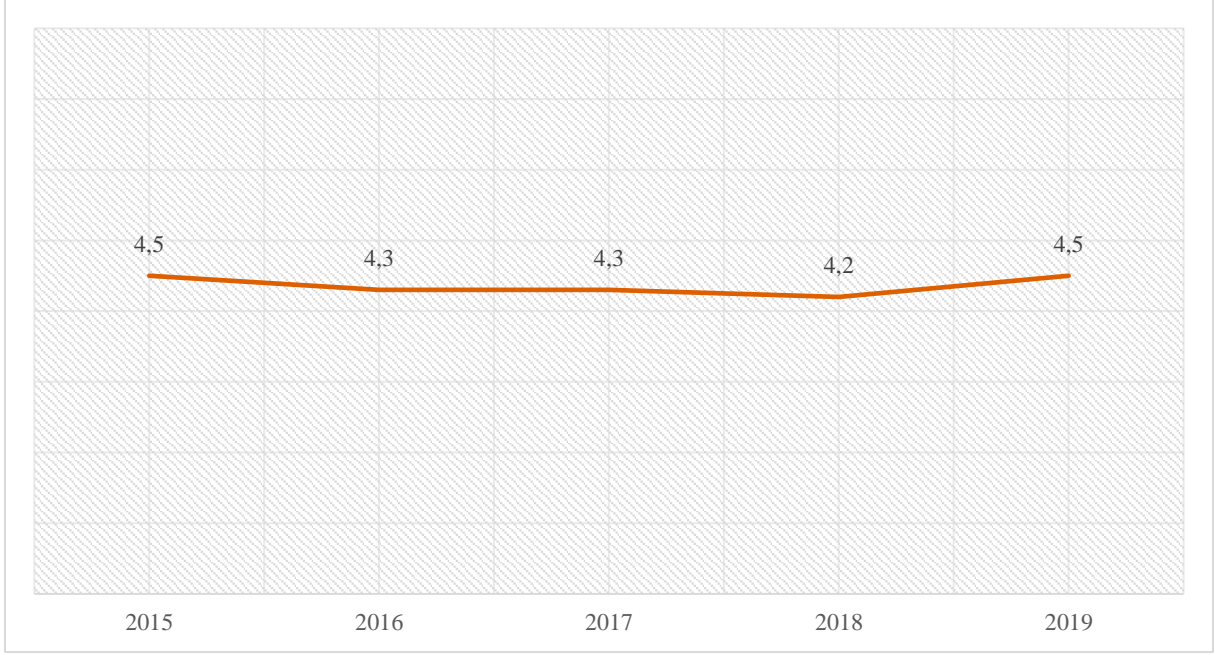
4.15. Ulusal Tarama Programında Yer Alan Kanserlerin 2015-2019 Yılları Arasındaki Yaşa Standardize Hızları

Şekil 21. Kolorektal Kanserin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

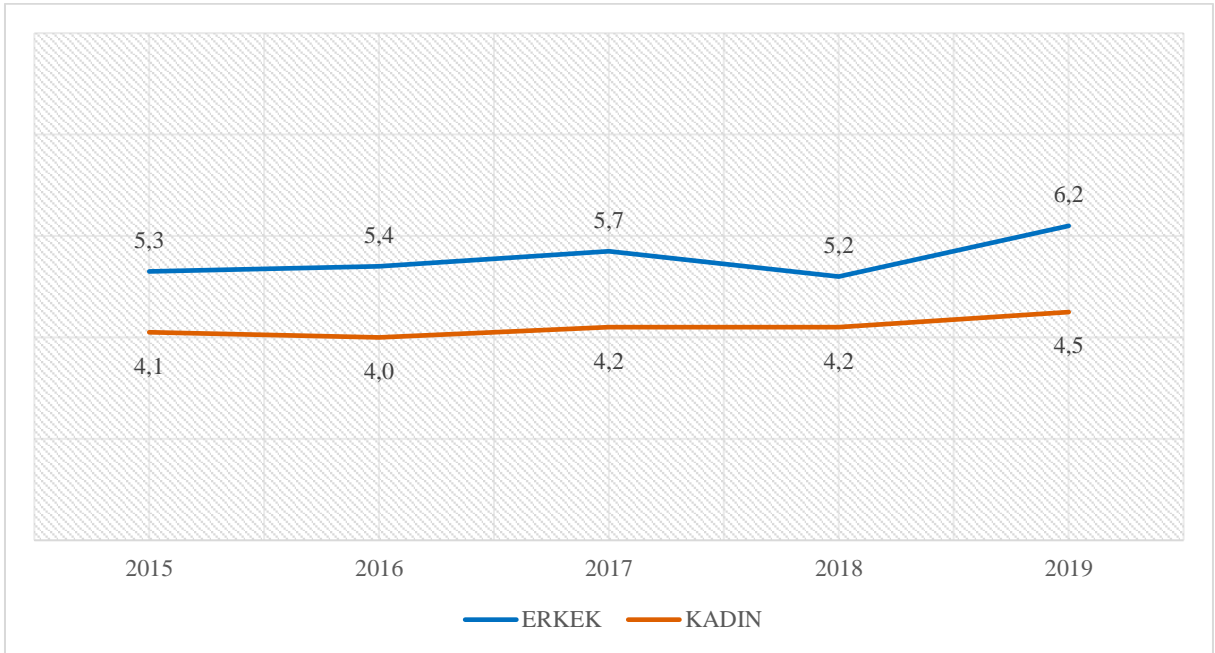

Şekil 22. Kadınlarda Görülen Meme Kanserinin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

Şekil 23. Kadınlarda Görülen Serviks Kanserin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

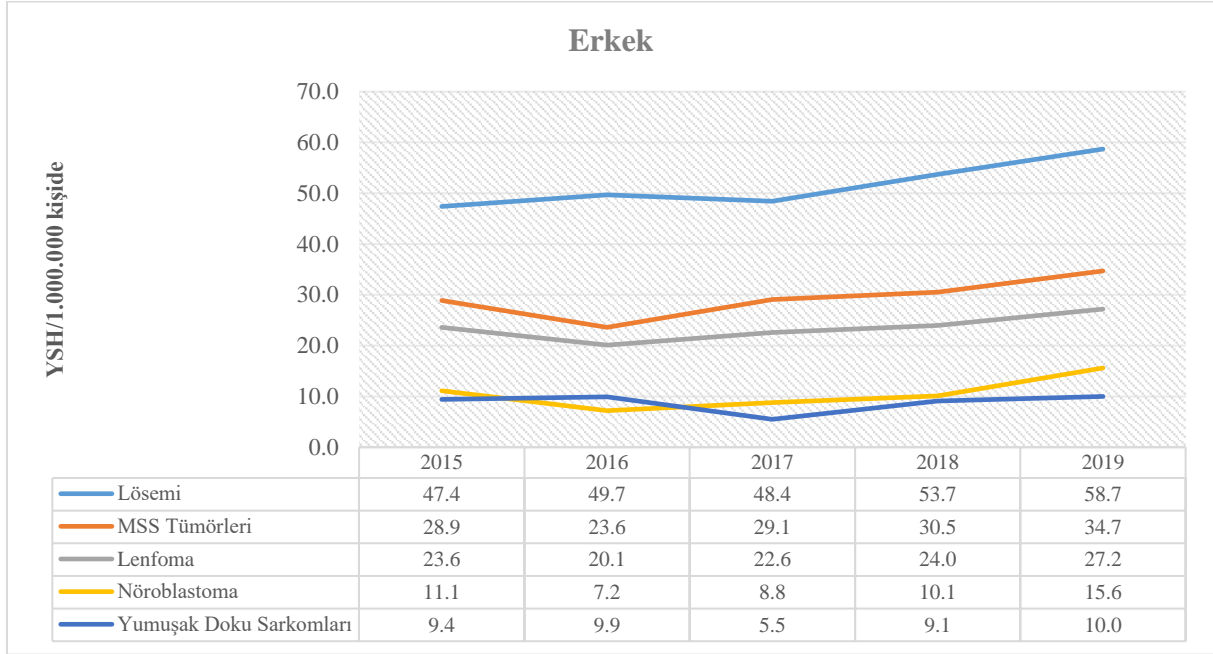
4.16. Beyin, Meninksler ve Merkezi Sinir Sistemi Kanseri

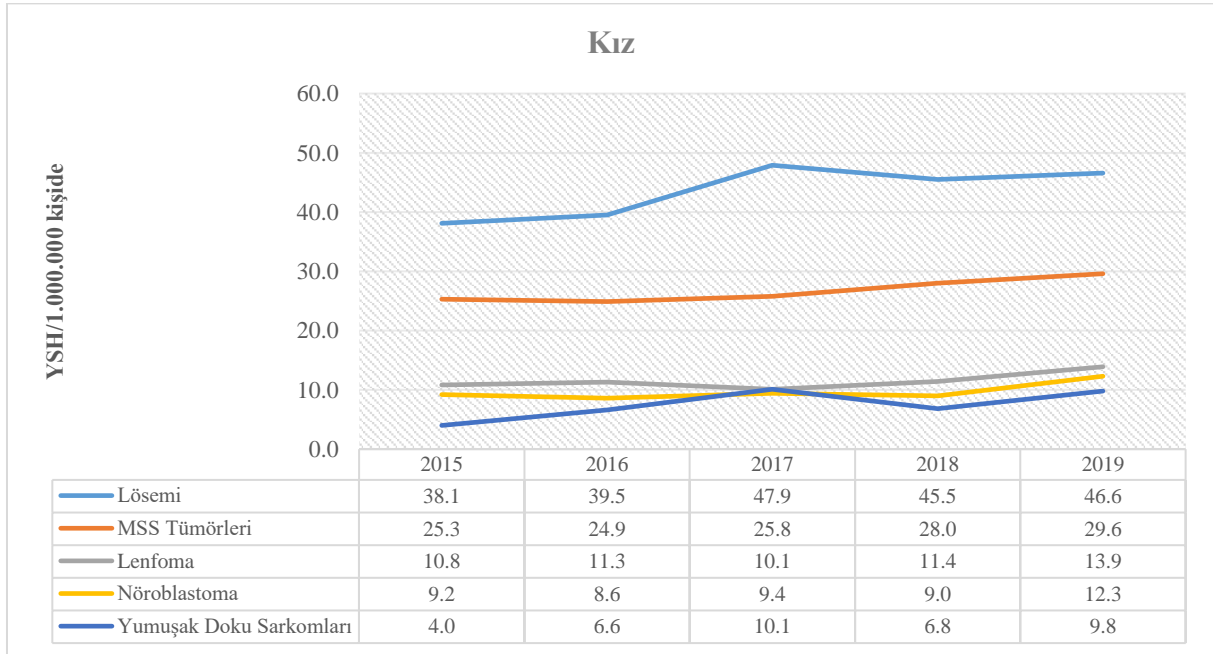
Şekil 24. Beyin, Meninksler ve Merkezi Sinir Sistemi Kanserlerinin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete ve Yıllara Göre Değişimi (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

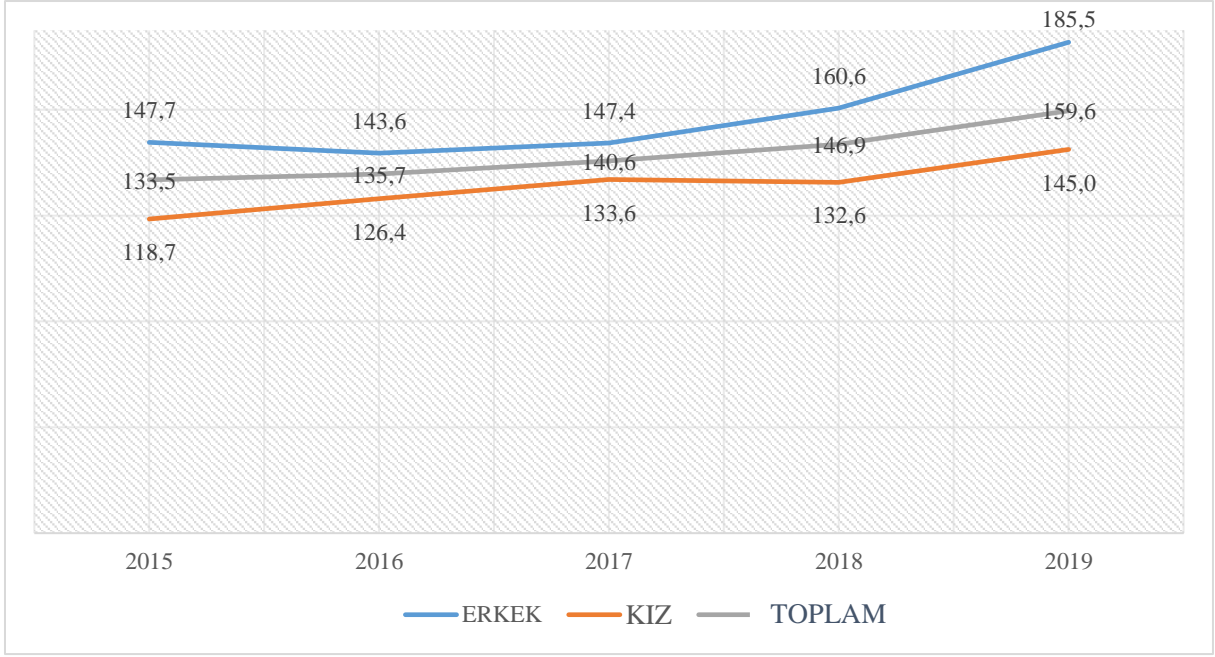
4.17. Çocukluk Çağı Kanserleri

Şekil 25. 0-14 Yaş Erkek Çocuklarında Bazı Çocukluk Çağı Kanserlerinin Yıllara Göre Yaşa Standardize Hızları (Dünya Standart Nüfusu, 1.000.000 Kişide) (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019)

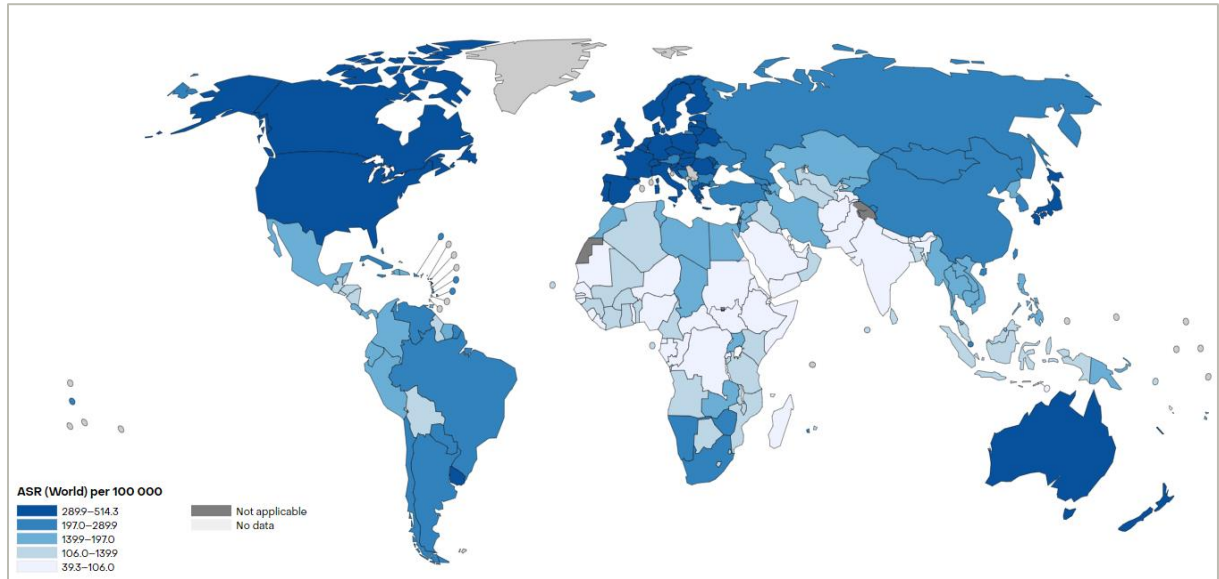

Şekil 26. 0-14 Yaş Kız Çocuklarında Bazı Çocukluk Çağı Kanserlerinin Yıllara Göre Yaşa Standardize Hızları (Dünya Standart Nüfusu, 1.000.000 Kişide) (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019)

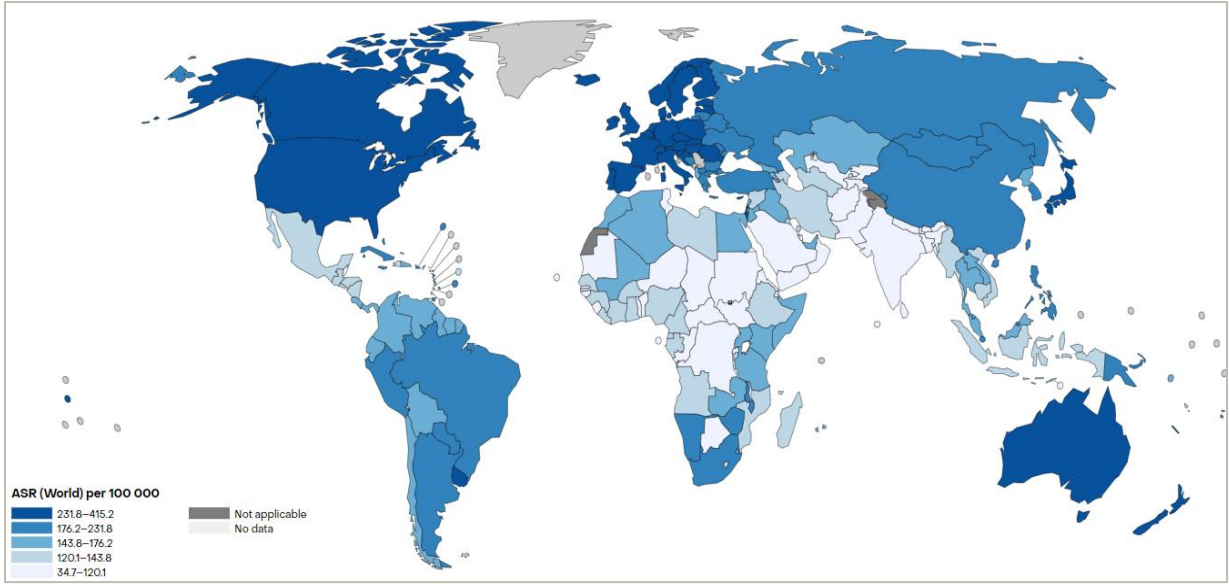
Şekil 27. 0-14 Yaş Çocuklarında Çocukluk Çağı Kanserlerinin Cinsiyete ve Yıllara Göre Yaşa Standardize Hızları (Dünya Standart Nüfusu, 1.000.000 Kişide) (T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2015-2019)

5. DÜNYA KANSER İSTATİSTİKLERİNDE TÜRKİYE’NİN DURUMU

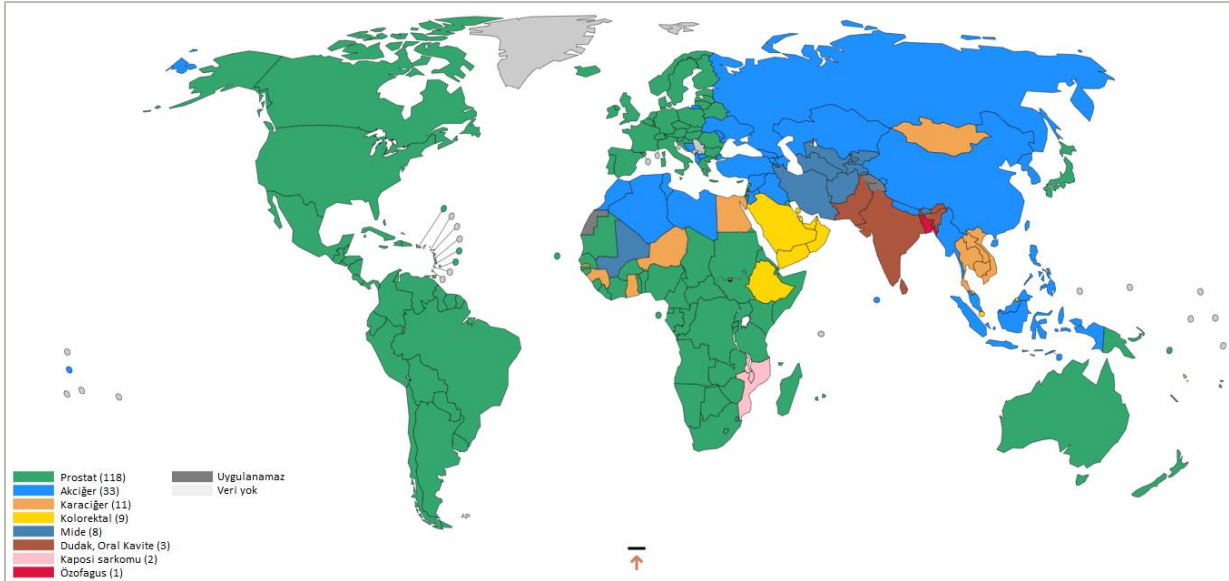
Kaynak: GLOBOCAN 2022 (24)

Şekil 28. Dünya’da Erkeklerde Yaşa Standardize Kanser Hızlarının Dağılımı (100.000 kişide)

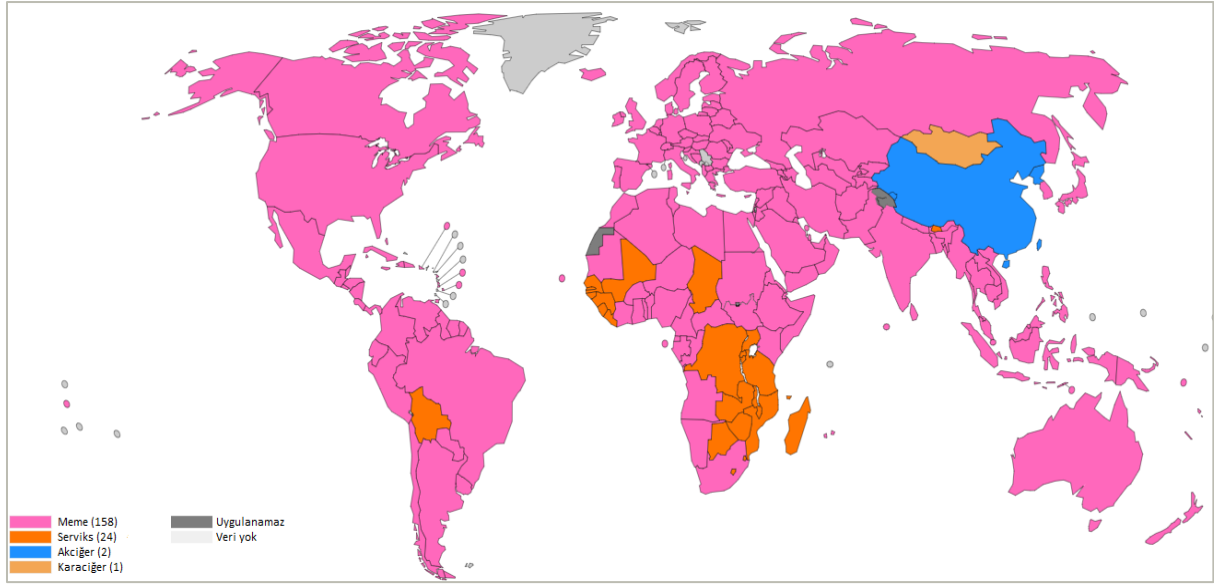
Kaynak: GLOBOCAN 2022 (24)

Şekil 29. Dünya’da Kadınlarda Yaşa Standardize Kanser Hızlarının Dağılımı (100.000 kişide)

Kaynak: GLOBOCAN 2022 (24)

Şekil 30. Erkeklerde En Sık Görülen Kanser Türlerinin Coğrafi Dağılımı

Kaynak: GLOBOCAN 2022 (24)

Şekil 31. Kadınlarda En Sık Görülen Kanser Türlerinin Coğrafi Dağılımı

Tablo 15. Erkeklerde En Sık Görülen İlk Beş Kanser Türü ve İnsidansları, (YSH)

Türkiye*	Afrika	Latin Amerika Karayipler	Kuzey Amerika	Asya	Avrupa	Okyanusya
Akciğer (55,9)	Prostat (30,3)	Prostat (58,0)	Prostat (73,5)	Akciğer (34,3)	Prostat (59,9)	Prostat (71,9)
Prostat (39,1)	Karaciğer (11,1)	Kolorektal (18,9)	Akciğer (33,8)	Kolorektal (19,0)	Akciğer (42,4)	Melanom (37,4)
Kolorektal (25,5)	Akciğer (9,9)	Akciğer (15,8)	Kolorektal (30,5)	Mide (15,6)	Kolorektal (37,7)	Kolorektal (34,9)
Mesane (21,4)	Kolorektal (9,1)	Mide (11,5)	Melanom (19,0)	Karaciğer (15,0)	Mesane (21,1)	Akciğer (27,3)
Mide (14,1)	Mesane (7,4)	Lösemi (6,5)	Mesane (18,0)	Prostat (12,6)	Böbrek (13,7)	Lösemi (13,6)

Kaynak: GLOBOCAN 2022 (24) *T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019

Tablo 16. Kadınlarda En Sık Görülen İlk Beş Kanser Türü ve İnsidansları ,(YSH)

Türkiye*	Afrika	Latin Amerika Karayipler	Kuzey Amerika	Asya	Avrupa	Okyanusya
Meme (52,6)	Meme (40,5)	Meme (52,0)	Meme (95,1)	Meme (34,3)	Meme (75,6)	Meme (91,5)
Tiroid (21,3)	Serviks (26,4)	Kolorektal (15,2)	Akciğer (30,4)	Akciğer (16,9)	Kolorektal (24,8)	Kolorektal (27,7)
Kolorektal (15,0)	Kolorektal (7,5)	Serviks (15,1)	Kolorektal (24,2)	Tiroid (16,1)	Akciğer (17,9)	Melanom (23,1)
Korpus (11,2)	Karaciğer (6,2)	Tiroid (13,0)	Korpus (22,3)	Serviks (13,9)	Korpus(15,5)	Akciğer (19,9)
Akciğer (11,2)	Over (5,3)	Akciğer (9,2)	Tiroid (17,9)	Kolorektal (12,4)	Tiroid (11,5)	Tiroid (14,5)

Kaynak: GLOBOCAN 2022 (24) *T.C. Sağlık Bakanlığı Veri Tabanı, 2019

6. SONUÇ

Türkiye’de 2019 yılında yaşa standardize kanser hızı erkeklerde yüz binde 264,9 kadınlarda ise yüz binde 193,4’tür. Toplamda kanser insidansı ise yüz binde 229,2’dir. İlgili yılda Türkiye’de toplam 223.087 kişiye yeni kanser teşhisi konulmuştur.

Türkiye’de kanser görülme sıklığı hem erkeklerde hem de kadınlarda Avrupa, Kanada, Amerika, Avusturalya gibi bölgelere göre daha düşüktür (Şekil 28-29). Dünyada ilk sırada görülen kanserler örüntüsü benzerlik göstermektedir. Dünyada kadınların genelinde (158 ülke) meme kanseri ilk sırada yer almaktadır. Afrika bölgesinin belirli bir alanında ise serviks kanseri ilk sıraya yerleşmiştir. Erkeklerde ise Kuzey Amerika, Güney Amerika, Avrupa’nın Batısı, Avustralya ve Afrika bölgelerinde prostat kanseri ilk sırada yer almakta iken; Türkiye’nin de içinde yer aldığı Asya ve Doğu Avrupa bölgelerinde ise akciğer kanseri ilk sırada yer almaktadır (Şekil 30-31).

Ülkemizde 2019 yılında 31.742 kişiye akciğer kanseri tanısı konulmuştur. Bu kanserin evreleri incelendiğinde, tanı sırasında %54,9’unun uzak metastaz yapmış olduğu görülmektedir. Akciğer kanserinin teşhisi genellikle geç evrelerde olmaktadır. Ülkemizde özellikle erkeklerde hem akciğer kanseri hem de tütüne bağlı diğer kanserler önemini korumaktadır

Meme kanseri kadınlarda en sık görülen kanser türüdür. Tanı konulan yaklaşık her 4 kadın kanserinden 1’i meme kanseridir. Meme kanseri evreleri incelendiğinde vakaların %48,3’ünün lokalize evrede tanı aldığı görülmektedir.

Kolorektal kanserler hem kadınlarda hem de erkeklerde üçüncü sıradaki önemini korumaktadır. Sıklığı erkeklerde yüz binde 25,5 iken kadınlarda yüz binde 15,0’dır. Bir yılda yaklaşık 20.062 kişiye kolorektal kanser teşhisi konulmuştur.

Uterus serviksi kanseri kadın kanserlerinde ilk on kanser içinde yer almaktadır. Başlıca etkeni HPV olan serviks kanserinin görülme sıklığı yüz binde 4,5’dir. Bir yılda 2.374 kişiye serviks kanseri teşhisi konulmuştur. Serviks kanserlerinin. %54,9’unun lokalize evrede tanı aldığı görülmektedir. Over kanseri vakalarının ise %55,5’inin tanı sırasında uzak evre olduğu görülmektedir.

Tiroid kanseri kadınlarda en sık görülen ikinci kanser iken erkeklerde sekizinci sıradadır. Kadınlarda tiroid kanseri sıklığı dikkat çekici olmakla birlikte son 5 yıl verilerinin yüz binde 20 civarında seyrettiği görülmektedir. Benzer şekilde diğer ülkelerde de kadınlarda tiroid kanseri görülme sıklığı erkeklerden fazla olup dünyanın birçok bölgesinde tiroid kanser insidansı belirgin bir şekilde artış göstermektedir. Bu durumu değerlendirmek üzere Daire Başkanlığımızca 2016 yılında “Türkiye’de ve Dünya’da Tiroid Kanseri Raporu” yayımlanmıştır. Raporda; kadın cinsiyet, obezite, iyot eksikliği ve çocukluk çağında radyasyon maruziyeti tiroid kanseri ile ilişkisi gösterilen etiyolojik nedenler olarak sıralanmıştır. Bunun yanı sıra raporda pek çok uluslararası çalışmada; tiroid kanseri artıyor olsa da söz konusu kanser türüne bağlı ölümlerin artmaması, görülen artışın daha çok erken evre hastalık düzeyinde

olması gibi sebeplerle tiroid kanseri insidansındaki artışın gerçek bir artıştan kaynaklanmıyor olabileceği vurgulanmıştır. Yukarıda sayılan nedenler göz önüne alınarak insidansdaki yüksekliğin hastalık sıklığının artışı nedeni olmayıp, artmış tanı ve kayıt başarısı nedeniyle olabileceğine dikkat çekilmiştir.

Çocukluk çağı kanserlerinde ise çocukluk çağı lösemileri en sık görülen kanser türüdür. Çocukluk çağında her iki cinsiyette de merkezi sinir sistemi tümörleri ve lenfomalar, lösemileri takip etmektedir. Gençlerde ise (15-24 yaş grubu) erkeklerde testis kanseri, hodgkin lenfoma, tiroid, kadınlarda ise tiroid, hodgkin hastalığı, beyin sinir sistemi kanserlerinin ön planda olduğu görülmektedir. Kanser hastalığı genellikle ileri yaş hastalığı olarak ortaya çıkmaktadır. Yaş ilerledikçe ilk sıralarda görülmekte olan kanserlere ilişkin örüntü, Türkiye'nin genel örüntüsü ile benzerlik göstermektedir (bkz. Şekil 8-13)

7. KAYNAKLAR

1. Wild CP, Weiderpass E, Stewart BW. (2020). World Cancer Report. Wild CP, Weiderpass E, Stewart BW. Published by the International Agency for Research on Cancer, Lyon, France.
2. Cancer Key Facts, WHO Updated 03 Şubat 2022 <https://www.who.int/news-room/factsheets/detail/cancer>.
3. TÜİK. (2022) Ölüm Nedeni İstatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Olum-ve-Olum-Nedeni-Istatistikleri-2022-49679#:~:text=%C3%96l%C3%BCmler%20nedenlerine%20g%C3%B6re%20incelendi%C4%9Finde%2C%202022.ile%20solunum%20sistemi%20hastal%C4%B1klar%C4%B1%20izledi.&text=Grafikteki%20rakamlar%2C%20yuvarlamadan%20dolay%C4%B1%20toplam%C4%B1%20vermeyebilir>. Erişim Tarihi:17.01.2024
4. Anand, P., Kunnumakara, A., Sundaram, C., Harikumar, K., Tharakan, S., Lai, O., ... Aggarwal, B. (2008). Cancer is a Preventable Disease that Requires Major Lifestyle Changes. *Pharmaceutical Research*, 25(9), 2097–2116.
5. Lagerlund, M., Hvidberg, L., Hajdarevic, S., Pedersen, A., Runesdotter, S., Vedsted, P., & Tishelman, C. (2015). Awareness of risk factors for cancer: a comparative study of Sweden and Denmark. *BMC Public Health*, 15, 1156.
6. de Martel C, Georges D, Bray F, Ferlay J, Clifford GM. Global burden of cancer attributable to infections in 2018: a worldwide incidence analysis. *Lancet Glob Health*. 2020;8(2):e180-e190.
7. Ed: Boyle P, Levin B. (2008) Dünya Kanser Raporu 2008. Uluslararası Kanser Araştırmaları Kurumu Yayını, Lyon, Fransa.
8. T.C. Sağlık Bakanlığı Kanserele Savaş Dairesi Başkanlığı. (2011). Türkiye’de Kansere Kayıtlılığı. Ankara, s.12
9. Bray F, Znaor A, Cueva P, Korir A, Swaminathan R, Ullrich A, et al. Planning and Developing Population-Based Cancer Registration In Low- And Middle-Income Settings. IARC Technical Publication No. 43. International Agency for Research on Cancer. France. (2015). p. vii-3. <http://publications.iarc.fr/Book-And-Report-Series/Iarc-Technical-Publications/Planning-And-Developing-Population-Based-Cancer-Registration-In-Low--And-Middle-Income-Settings-2014> Erişim Tarihi: 22.03.2021
10. TÜİK. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nedir?. Erişim Adresi: tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059 Erişim Tarihi: 22.03.2021
11. TÜİK. Yıllara, Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus Tablosu. Erişim Adresi: biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=695&locale=tr Erişim Tarihi:22.03.2021

12. TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2019 Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1> Erişim Tarihi:18.08.2022
13. TÜİK. Nüfus Projeksiyonları, 2018-2080 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Nufus-Projeksiyonlari-2018-2080-30567> Erişim Tarihi:13.05.2024
14. Kılıç E. Ölüm Bildirim Sistemi. Erişim Adresi: <http://www.saglikbilisimzirvesi.org/sunumlar/k/EnverKilicSunum30Mart2013.pdf> Erişim Tarihi:10.01.2014
15. Bilir, N., (1981) Cancer Frequency in Turkey, Kanser, Scientific Organ of the Turkish Assoc. for Cancer Research and Control, 11: 93-97.
16. Bilir, N., (1986) Cancer Occurence in Developing Countries, Ed. D.M. Parkin, s. 303-307, IARC Scientific Publications, No. 75, IARC, Lyon.
17. Curado. M. P., Edwards, B., Shin. H.R., Storm. H., Ferlay. J., Heanue. M. and Boyle. P., eds (2007) Cancer Incidence in Five Continents, Vol. IX.IARC Scientific Publications No. 160, Lyon, IARC.
18. Forman D, Bray F, Steliarova-Foucher E, Ferlay. J, eds (2012). Cancer Incidence in Five Continents, Vol. X. Erişim Adresi: <http://ci5.iarc.fr/ci5-xi/Default.aspx> Erişim Tarihi:22.03.2021
19. Cancer Incidence in Five Continents, Vol. XI (electronic version). Lyon: International Agency for Research on Cancer. <http://ci5.iarc.fr/CI5I-IX/Default.aspx> Erişim Tarihi: 22.03.2021
20. Allemani C, et al. (2018) Global surveillance of trends in cancer survival 2000–14 (CONCORD-3): analysis of individual records for 37 513 025 patients diagnosed with one of 18 cancers from 322 population-based registries in 71 countries.The Lancet. Published online January 30, [http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(17\)33326-3](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(17)33326-3) (Erişim tarihi: 08.02.2018)
21. Young JL Jr, Ward KC (eds). (2013) Kanser Kayıtçılığında Standartlar İçin El Kitabı. Çeviri Ed: Eser S, Ozalan S. Ankara.
22. Anton-Culver H, Young JL Jr (eds). (2008) MECC Kanser Kayıt Merkezleri için Standart İşletim Prosedürleri. Çeviri Ed: Eser S, Yakut İC, Özalan S, Karakılınç H. Ankara, Aralık.
23. Tezcan S. (1992) Epidemiyoloji Tıbbi Araştırmaların Yöntem Bilimi. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı, Ankara.
24. Ferlay J, Ervik M, Lam F, Laversanne M, Colombet M, Mery L, Piñeros M, Znaor A, Soerjomataram I, Bray F (2024). Global Cancer Observatory: Cancer Today. Lyon, France: International Agency for Research on Cancer. Available from: <https://gco.iarc.who.int/today>, Erişim Tarihi 01.03.2024.
25. Cancer Incidence in Five Continents, Vol. XII (electronic version). Lyon: International Agency for Research on Cancer. <https://ci5.iarc.fr/previous/dictionary/registry-list> Erişim Tarihi: 17.01.2024.

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ